



14.01.2026

Oulun hiippakunnan tuomiokapituli

### Oulun hiippakunnan tuomiokapitulin kokous

Kokousaika 14.01.2026 12:00 -

Kokouspaikka Oulun hiippakunnan tuomiokapituli

Jäsenet	Jukka Keskitalo Satu Saarinen Mirva Ahola Ilkka Mäkinen Jukka Jaakkola Mari Aalto Juha Rauhala	piispa, puheenjohtaja tuomiorovasti, varapj., poistui § 18 ja § 27 ajaksi pappisasessori, poistui § 12 ajaksi pappisasessori maallikkojäsen lakimiesasessori hiippakuntadekaani
---------	--	---

Läsnäolo- ja puhe- oikeudella	Jukka Paananen Sari Timonen	hiippakuntavaltuuston pj., poistui klo 15.02 vs. hiippakuntapastori, sihteeri
----------------------------------	--------------------------------	--

Esteestä ilmoittaminen vs. hiippakuntapastori Sari Timonen, p. 044 7555 512, sari.timonen@evl.fi

14.01.2026

Oulun hiippakunnan tuomiokapituli

## § 1 Kokoustiedot

### Kokouksen avaus

Piispa Jukka Keskitalo avaa istunnon.

Hiippakuntadekaani Juha Rauhala lukee seuraavan raamatunkohdan:

3. Moos. 13:45–59.

### Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Esitys Kokous todetaan laillisesti kokoon kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

Päätös Esityksen mukaisesti.

### Pöytäkirjantarkastajan valinta

Esitys Pöytäkirjantarkastajaksi valitaan maallikkojäsen Jukka Jaakkola.

Päätös Esityksen mukaisesti.

### Työjärjestyksen hyväksyminen

Esitys Tuomiokapituli hyväksyy kokouksen työjärjestyksen.

Päätös Esityksen mukaisesti.

14.01.2026

Oulun hiippakunnan tuomiokapituli

## § 10 Aloite Sodankylän ja Pelkosenniemen seurakuntien seurakuntajaon muuttamisesta

Diaarinumero DOUL/244/00.01.00/2025

Esittelijä lakimiesasessori Mari Aalto

Perustelut Oulun hiippakunnan tuomiokapituli esittää aloitteenaan Sodankylän ja Pelkosenniemen seurakuntien seurakuntajaon muuttamisesta siten, että Pelkosenniemen seurakunta lakkautetaan 31.12.2026 ja se liitetään Sodankylän seurakuntaan 1.1.2027 alkaen.

### Taustaa seurakuntajaon muuttamiselle

Lääninrovasti Kari Tirola on tuomiokapitulin pyynnöstä selvittänyt useamman kerran Itä-Lapin seurakuntien seurakuntarakennemuutos- ja yhteistyömahdollisuuksia. Vuonna 2018 tuomiokapituli sai selvityksen ”Itä-Lapin seurakuntien seurakuntarakenteesta” ja vuonna 2021 ”Itä-Lapin seurakuntarakenneselvityksen”. Näiden selvitysten kohteena olivat Kemijärven, Pelkosenniemen ja Sallan seurakunnat. Selvitysten ja seurakuntien lausuntojen perusteella tuomiokapituli päätti (3.2.2022 § 40) käynnistää jatkoselvityksen yhteistyömahdollisuuksista ja mahdollisista seurakuntarakenteen muutoksista Pelkosenniemen ja Sodankylän seurakuntien kesken ja määrää selvityksen tekijäksi Kari Tirolan.

Tuomiokapituli merkitsi istunnossaan 23.3.2022 (§ 45) lääninrovasti Kari Tirola on tuomiokapituliin toimittaman *Pelkosenniemen seurakuntarakenneselvitys 2022 (Pelkosenniemi, Sodankylä)* -raportin tiedoksi. Samalla raportin pohjalta kehoitettiin Pelkosenniemen ja Sodankylän seurakuntia käynnistämään neuvottelut talous- ja kiinteistöhallinnon yhteistyön tiivistämisestä vuoden 2023 alusta lukien ja käynnistämään selvitystyön siitä, onko seurakuntien välillä edellytyksiä syvemmälle menevään yhteistyöhön vuoden 2024 alusta lukien ensisijaisesti kappeliseurakuntamallin pohjalta. Tuomiokapituli pyysi seurakunnilta asiasta vastauksia 31.8.2022 mennessä.

Sodankylän seurakunnan kirkkoneuvosto käsitteli asiaa kokouksessaan 10.8.2022 (§ 47) ja lausui, että syksyllä 2022 käynnistetään neuvottelut seurakuntien välisestä talous- ja kiinteistöhallinnon yhteistyöstä, jonka tarkoitus on käynnistyä vuoden 2023 alusta. Vuoden 2023 aikana tullaan tekemään selvitystyötä syvemmän yhteistyö edellytyksistä.

Pelkosenniemen seurakunnan kirkkovaltuuston (25.8.2022 §19) lausunnon mukaan seurakunnan johtavat viranhaltijat yhdessä kirkkoneuvoton kanssa jatkavat keskusteluja Sodankylän seurakunnan johtavien viranhaltijoiden ja kirkkoneuvoston kanssa yhteistyömahdollisuuksien syventämisestä.

Saatujen lausuntojen pohjalta tuomiokapituli (14.12.2022 § 3) kirjasi pitävänsä tärkeänä, että seurakunnat jatkavat yhteistyöneuvotteluja vuoden 2023 alusta ja kehotti seurakuntia käymään keskusteluja ensisijaisesti kappeliseurakuntamallin pohjalta. Päätöksessään tuomiokapituli kehotti Sodankylän ja Pelkosenniemen seurakuntia toimittamaan tuomiokapitulille selvityksen siitä, mihin toimenpiteisiin seurakunnat ovat ryhtyneet

14.01.2026

Oulun hiippakunnan tuomiokapituli

yhteistyöhankeen osalta. Selvitys pyydettiin toimittamaan tuomiokapituliin 30.4.2023 mennessä.

Tuomiokapituli järjesti asian tiimoilta (teams)kokouksen 8.2.2023, johon osallistuivat molempien seurakuntien kirkkoherrat, talouspäälliköt ja puheenjohtajisto sekä hiippakuntadekaani ja lakimiesasessori. Lisäksi Pelkosenniemen seurakunnan vt. kirkkoherra Kanniaiselle ja luottamushenkilöille kanssa keskusteltiin seurakunnan tilanteesta ja tulevaisuudesta (teams)kokouksessa 1.6.2023. Käytyjen keskusteluiden pohjalta tuli selväksi, että seurakunnilla ei ollut halua kehittää yhteistyötä tuomiokapitulin toivomaan suuntaan, eikä asian kirjallista selvitystä katsottu tarpeelliseksi enää tuossa tilanteessa.

### Nykytilanne

Pelkosenniemen seurakunnan henkilöstömäärä on pieni ja lisäksi kirkkoherran virkaa on hoidettu useiden vuosien ajan väliaikaisjärjestelyin. Rovasti, organisaatiokonsultti Juhani Lavanko ja hiippakuntadekaani Juha Rauhala vierailivat Pelkosenniemen seurakunnassa (7.-8.4.2025) tavaten henkilökuntaa ja luottamushenkilöitä. Tapaamisesta saadun selvityksen ja hiippakuntadekaani Rauhalan kirkkovaltuuston puheenjohtajan kanssa käymän puhelinkeskustelun perusteella, tuomiokapituli päätti istunnossaan 28.5.2025 (§ 19) jättää Pelkosenniemen kirkkoherran virka haettavaksi julistamatta enintään vuodeksi. Ajatuksena oli, että vuoden aikana voidaan kartoittaa Pelkosenniemen seurakunnan vaihtoehtoja ja mahdollisia tulevia ratkaisuja. Käydyissä keskusteluissa yhtenä vaihtoehtona on pidetty liittymisenä Sodankylän seurakuntaan kappeliseurakuntana. Tuomiokapituli määräsi 16.10.2025 (§ 19) rovasti, organisaatiokonsultti Juhani Lavangon selvittäjäksi valmistelemaan lähtökohtaisesti Pelkosenniemen seurakunnan liittämistä kappeliseurakuntana Sodankylän seurakuntaan.

### Selvittäjän tekemä selvitys

Selvittäjä Lavanko toimitti ”Tavoitteena toiminnallisesti ja taloudellisesti kestävä seurakuntarakenne, Seurakuntajaon muutos/ Sodankylän ja Pelkosenniemen seurakunnat” selvityksensä tuomiokapituliin joulukuussa 2025 (liitteenä).

Lavanko esittää selvityksessään seuraavaa:

- 1) Pelkosenniemen ja Sodankylän seurakuntaliitos toteutetaan siten, että Pelkosenniemen seurakunta liittyy alue seurakuntana Sodankylän seurakuntaan.
- 2) Pelkosenniemen ja Sodankylän seurakunnat ryhtyvät tiiviissä yhteistyössä vuoden 2026 aikana toteutettavan seurakuntaliitoksen edellyttämiin toimenpiteisiin aikataulullisesti siten, että Oulun hiippakunnan tuomiokapituli voi maaliskuun 2026 istunnossaan jättää seurakuntaliitoksen kirkkohallituksen päätettäväksi. Jos liitos toteutuu, toimitetaan vuoden 2026 seurakuntavaalit laajentuneessa Sodankylän seurakunnassa yhteisvoimin. Päätös seurakuntaliitoksesta tulee tällä aikataululla voimaan 1.1.2027.

### Seurakunnissa järjestetyt kuulemis-/keskustelutilaisuudet

Hiippakuntadekaani Juha Rauhala ja selvittäjä Juhani Lavanko vierailivat molemmissa seurakunnissa marraskuun viimeisellä viikolla tavaten sekä

14.01.2026

Oulun hiippakunnan tuomiokapituli

seurakuntien työntekijät että luottamushenkilöitä. Saamansa käsityksen mukaan molemmissa seurakunnissa nähdään Pelkosenniemen seurakunnan liittäminen Sodankylän seurakuntaan mahdollisena. Molempien seurakuntien seurakuntalaisia on mahdollisesta liitosasiasta tiedotettu ja seurakuntalaisille on järjestetty asiasta kuulemis- ja keskustelutilaisuus, 7.1. sekä Pelkosenniemellä että Savukoskella ja 8.1. Sodankylässä. Lavanko ja Rauhala osallistuivat näihin tilaisuuksiin.

### **Aloite Pelkosenniemen seurakunnan liittämiseksi Sodankylän seurakuntaan**

Kirkkolain mukaan aloitteen seurakuntajaon muuttamiseksi voi tehdä seurakunnan kirkkovaltuusto, tuomiokapituli tai piispa. Seurakuntajakoa voidaan muuttaa, jos muutos on kirkon tehtävän toteuttamisen kannalta tarkoituksenmukainen ja muutos parantaa seurakuntien toimintakykyä, toiminnan taloudellisuutta tai seurakuntalaisten kielellisiä oikeuksia.

Seurakunnissa ja tuomiokapitulissa nähdään Pelkosenniemen seurakunnan liittäminen Sodankylän seurakuntaan mahdollisuutena, jolla turvataan erityisesti Pelkosenniemen seurakunnan alueen seurakuntatyö. Taloudelliset kriisiytyvän seurakunnan mittarit eivät seurakunnassa täyty, mutta varat ovat pienet ja pienenevät tulevina vuosina jäsenmäärän vähetessä. Lisäksi Pelkosenniemen seurakunnassa haasteena on erityisesti henkilöstöressurssien pienuus, myös kirkkoherran virkaa on vuosia hoidettu tilapäisjärjestelyin.

Saadun Lavangon selvityksen, henkilökuntien sekä seurakuntalaisten kuulemisen, tuomiokapitulin viranpuolesta olevan aineiston ja seurakunnista saadun muun aineiston perusteella tuomiokapituli katsoo, että Pelkosenniemen seurakunnan liittäminen Sodankylän seurakuntaan on kirkon tehtävän toteuttamisen kannalta tarkoituksen mukaista ja muutos parantaa seurakuntien (erityisesti Pelkosenniemen seurakunnan) toimintakykyä ja toiminnan taloudellisuutta, joten se esittää Kirkkohallitukselle Pelkosenniemen seurakunnan lakkauttamista 31.12.2026 ja sen liittämistä Sodankylän seurakuntaan 1.1.2027.

Ennen asian saattamista Kirkkohallituksen päätettäväksi tuomiokapitulin on kuultava seurakuntia ja varattava seurakuntalaisille mahdollisuus kannanottoihin. Seurakuntien kuuleminen on syytä järjestää sen jälkeen, kun tuomiokapituli on saanut mahdolliset seurakuntalaisten kannanotot, koska myös näistä kuullaan seurakuntia.

### **Sovellettavat lainkohdat**

KL 2:11

*Seurakuntajaon muuttamisella tarkoitetaan, että:*

- 1) seurakunta lakkaa sen liittyessä toiseen seurakuntaan;*
- 2) seurakunnat lakkaavat niiden yhdistyessä uudeksi seurakunnaksi;*
- 3) seurakunnan alue jaetaan kahden tai useamman seurakunnan kesken siten, että jaettava seurakunta lakkaa;*
- 4) osa seurakunnan alueesta siirretään toiseen seurakuntaan;*
- 5) perustetaan uusi seurakunta; tai*
- 6) seurakunta lakkautetaan.*

*Seurakuntajaon muuttamisesta päättää kirkkohallitus.*

Oulun hiippakunnan tuomiokapituli

14.01.2026

KL 2:13.1

*Seurakuntajakoa voidaan muuttaa, jos muutos on kirkon tehtävän toteuttamisen kannalta tarkoituksenmukainen ja muutos parantaa seurakuntien tai seurakuntayhtymän toimintakykyä, toiminnan taloudellisuutta tai seurakuntalaisten kielellisten oikeuksien toteutumista.*

KL 2:14

*Aloitteen seurakuntajaon muuttamiseksi voi tehdä seurakunnan kirkkovaltuusto tai seurakuntaneuvosto sekä tuomiokapituli tai piispa. Jos seurakuntajaon muutostarve johtuu kuntajaon muutoksesta tai koskee muuta kuin suomenkielistä, ruotsinkielistä tai kaksikielistä seurakuntaa, asian voi panna vireille myös kirkkohallitus.*

*Kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston on viipymättä ilmoitettava aloitteesta noudattaen, mitä julkisista kuulutuksista 10 luvun 28 §:ssä ja kirkkojärjestyksessä säädetään.*

*Seurakunnan jäsenille on varattava mahdollisuus jättää aloitteesta kannanotto tuomiokapitulille 14 päivän kuluessa aloitetta koskevan kuulutuksen julkaisemisesta.*

*Jos kirkkohallitus päättää seurakunnan osan siirtämisestä toiseen seurakuntaan valtioneuvoston tai ministeriön kuntarakennelain (1698/2009) 19 §:n ja 21 §:n 1 tai 2 momentin nojalla tekemää päätöstä vastaavasti, tämän pykälän 2 ja 3 momenttia ei sovelleta.*

KL 2:15

*Jos seurakunta yhdistetään toiseen seurakuntaan tai perustettavaan uuteen seurakuntaan, myös sen omaisuus, velat ja muut vastaavat sitoumukset siirtyvät. Jos seurakunnat tulevat kuulumaan seurakuntayhtymään, omaisuuden jakoa koskevat määräykset otetaan seurakuntayhtymän perussääntöön.*

*Jos seurakuntia jakamalla perustetaan uusi seurakunta tai jos seurakuntajaon muutos vaikuttaa huomattavasti seurakuntien läsnä olevien jäsenten lukumääriin, seurakuntien omaisuus jaetaan seurakuntien kesken. Jakoperusteista säädetään kirkkojärjestyksessä.*

*Vastuuta velasta tai sitoumuksesta ei saa siirtää ilman velkojan tai muun oikeudenhaltijan suostumusta.*

KJ 2:2

*Tuomiokapitulin on kuultava aloitteesta, selvityksestä ja seurakunnan jäsenen kannanotosta niiden seurakuntien ja seurakuntayhtymien kirkkovaltuustoja, seurakuntaneuvostoja ja yhteisiä kirkkovaltuustoja, joita ehdotettu muutos koskee.*

KJ 2:3

*Seurakuntajaon muutoksen ollessa vireillä kirkkovaltuustot tai seurakuntaneuvostot voivat tehdä sopimuksen seurakunnan osa-alueen hallinnon järjestämisestä. Sopimus tulee voimaan samaan aikaan kuin kirkkohallituksen päätös seurakuntajaon muuttamisesta.*

KiVhL 34

14.01.2026

Oulun hiippakunnan tuomiokapituli

*Jos seurakunta liitetään toiseen tai lakkautetaan tai jos seurakunnassa oleva virka tai tehtävä tulee tarpeettomaksi seurakunnan alueen supistumisen vuoksi, sen toistaiseksi voimassa olevassa palvelussuhteessa olevat viranhaltijat ja työntekijät siirretään heille soveltuviin laajentuvan tai uuden seurakunnan taikka asianomaisen seurakuntayhtymän virkoihin tai työsopimussuhteisiin tehtäviin.*

*Päätösvallasta lakkauttaa kirkkoherran virka, kun perustetaan uusi seurakunta, säädetään kirkkolaissa. Lakkaavan seurakunnan kirkkoherran virka tai uutta seurakuntaa perustettaessa lakkautettava kirkkoherran virka lakkaa seurakuntajaon muutoksen tullessa voimaan, jolloin viran haltija siirretään laajentuvan tai uuden seurakunnan kappalaisen virkaan.*

*Siirretyllä viranhaltijalla ja työntekijällä on oikeus saada palvelussuhteeseensa kuuluvat edut sellaisina, etteivät ne siirron ajankohtana ole epäedullisemmat kuin hänelle aikaisemmin kuuluneet vastaavat edut.*

**KiVhL 35**

*Jos aloite seurakuntajaon muuttamiseksi koskee seurakunnan liittämistä toiseen seurakuntaan kokonaan tai osittain tai seurakuntien lakkauttamista ja uuden seurakunnan perustamista niiden tilalle, kirkkovaltuustojen ja seurakuntaneuvostojen on hyväksyttävä pappien ja muun henkilöstön sijoittamista koskeva sopimus. Jos aloite koskee seurakunnan jakamista alueellisesti tai kielellisesti siten, että perustetaan uusi seurakunta, pappien ja muun henkilöstön sijoittamista koskevan sopimuksen hyväksyy jaettavan seurakunnan kirkkovaltuusto tai seurakuntaneuvosto.*

*Päätösvallasta sijoittaa kirkkoherra ja muu pappi säädetään kirkkolaissa.*

*Järjestelytoimikunta, uusi kirkkoneuvosto tai seurakuntaneuvosto päättää muiden viranhaltijoiden ja työntekijöiden kuin pappien sijoittamisesta, kun seurakunnat on liitetty yhteen tai lakkautettujen seurakuntien tilalle on perustettu uusi seurakunta, jos sopimusta viranhaltijoiden ja työntekijöiden sijoittamisesta ei ole tehty ennen seurakuntajaon muuttamista koskevan päätöksen voimaantuloa eikä kirkkolaissa toisin säädetä. Päätösvallasta, kun osa seurakunnasta on liitetty toiseen seurakuntaan tai uusi seurakunta on perustettu jakamalla seurakunnat tai seurakunnat kuuluvat eri hiippakuntiin, säädetään kirkkolaissa.*

**KL 10:28**

*Seurakunnan jäsenten tietoon saatettava kuulutus pidetään nähtävänä yleisessä tietoverkossa, jollei muuta säädetä tai salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu. Kuulutusten on oltava yleisessä tietoverkossa 14 vuorokautta, jollei asian luonteesta muuta johdu. Kuulutuksen sisältämät henkilötiedot on poistettava tietoverkosta edellä mainitun ajan kuluttua.*

**KJ 10:2**

*Sen lisäksi, mitä kirkkolaissa säädetään julkisista kuulutuksista, kuulutuksesta on ilmoitettava paikkakunnalla yleisesti leviävässä sanoma-, paikallis- tai seurakuntalehdessä tai vastaavassa sähköisessä julkaisussa. Ilmoituksessa julkaistaan lehdessä kuulutuksen aihe ja pääsisältö. Julkaistavaksi säädetty kuulutus on julkaistava kokonaisuudessaan.*

*Jos kuulutus koskee useita seurakuntia, se on julkaistava niistä jokaisessa.*

14.01.2026

Oulun hiippakunnan tuomiokapituli

Esitys

Tuomiokapituli

- a) tekee Kirkkohallitukselle aloitteen Sodankylän ja Pelkosenniemen seurakuntien seurakuntajaon muuttamiseksi siten, että Pelkosenniemen seurakunta lakkautetaan 31.12.2026 ja se liitetään Sodankylän seurakuntaan alueseurakuntana 1.1.2027 alkaen,
- b) velvoittaa Sodankylän ja Pelkosenniemen seurakuntien kirkkoneuvostoja tiedottamaan viipymättä seurakuntalaisia aloitteesta kuulutuksella ja mainitsemaan kuulutuksessa, että seurakuntalaisille varataan mahdollisuus kannanottojen jättämiseen tuomiokapitulille 14 päivän kuluessa aloitetta koskevan kuulutuksen julkaisemisesta.

Kuulutus on julkaistava sekä seurakunnan verkkosivuilla että paikkakunnilla yleisesti leviävässä sanoma- tai paikallislehdessä, sekä

- c) velvoittaa Sodankylän ja Pelkosenniemen seurakuntien kirkkoneuvostoja ilmoittamaan tuomiokapitulille, milloin ja missä kuulutus on julkaistu.

Ilmoitus pyydetään lähettämään Oulun hiippakunnan tuomiokapitulin sähköpostiin [oulu.tuomiokapituli@evl.fi](mailto:oulu.tuomiokapituli@evl.fi)

Päätös

Esityksen mukaisesti.

Tuomiokapituli tarkasti tämän pöytäkirjankohdan istunnossa.

Toimenpiteet

pöytäkirjaote Sodankylän ja Pelkosenniemen seurakuntiin sekä seurakuntien kirkkoherroille

Lisätiedot

Lakimiesasessori Mari Aalto, [mari.aalto@evl.fi](mailto:mari.aalto@evl.fi) p. 040 744 3303

Muutoksenhaku

Päätökseen ei kirkkolain 12 luvun 4 §:n mukaan saa hakea muutosta.

## **Tavoitteena toiminnallisesti ja taloudellisesti kestävä seurakuntarakenne**

*On suuri ihme seurakunta Herran!  
Maailman muoto vaikka katoaa,  
on Jeesus Kristus sama ikuisesti,  
hän itse seurakuntaa rakentaa.  
Kun vallat vaipuu, kirkko yhä elää  
ja kohti täyttä päivää vaeltaa.  
(virsi 165,1)*

*Näytä yhden päivän matka,  
askel, jonka tänään sain.  
Keiden kanssa, mihin suuntaan  
polku tänään avautuu?  
(virsi 525,3)*

**Seurakuntajaon muutos /  
Sodankylän ja Pelkosenniemen seurakunnat  
Selvittäjä: rovasti, organisaatiokonsultti Juhani Lavanko**

## SISÄLLYS

3	Selvityksen tehtävä
3	Perusteluja selvityksen toimeksiannolle
4	Seurakuntajaon muuttamisen edellytyksiä
5	Selvityksen aikataulu
5	Aiempia selvityksiä
12	Seurakuntaliitosvalmiuden yleisluonteista arviointia
15	Pelkosenniemen seurakunnan historian vaihteita
16	Pelkosenniemen ja Sodankylän seurakunnan jäsenet
19	Jäsenmäärän kehitys tulevaisuudessa
21	Jäsenmäärän pienenemisen vaikutukset
24	Pelkosenniemen seurakunnan henkilöstö
25	Sodankylän seurakunnan henkilöstö
26	Pelkosenniemen seurakunnan kiinteistöt ja investoinnit
27	Sodankylän seurakunnan kiinteistöinvestointeja 2025
27	Pelkosenniemen seurakunnan talous
32	Sodankylän seurakunnan talous
37	Mahdollinen yksi yhteinen seurakuntatalous
38	Kirkkolainsäädäntöä seurakuntajaon muuttamisesta
42	Alue seurakunta Pelkosenniemen seurakuntarakenteena
47	Alue seurakunnan historiaa ja nykytilanne
47	Esimerkit osa-aluehallintorakenteesta
49	Pelkosenniemen alue seurakuntarakenteen vahvuuksia
50	Yhteenvetoa

## Selvityksen tehtävä

Oulun hiippakunnan tuomiokapitulin toimeksiannosta tämän selvitystyön tehtävänä on valmistella lähtökohtaisesti Pelkosenniemen seurakunnan liittämistä kappeliseurakuntana Sodankylän seurakuntaan (Oulun hiippakunnan tuomiokapitulin istunto XI/2025 16.10.2025 § 54).

## Perusteluja selvityksen toimeksiannolle

### Taustaa

Vuonna 2022 Oulun hiippakunnan tuomiokapituli kehotti Pelkosenniemen ja Sodankylän seurakuntia käynnistämään neuvottelut talous- ja kiinteistöhallinnon yhteistyön tiivistämisestä vuoden 2023 alusta lukien ja käynnistämään selvitystyön siitä, onko seurakuntien välillä edellytyksiä syvemmälle menevään yhteistyöhön vuoden 2024 alusta lukien ensisijaisesti kappeliseurakuntamallin pohjalta (tuomiokapitulin istunto 23.3.2022 § 45). Tuomiokapitulin kehotuksen pohjana oli lääninrovasti Kari Tirolan laatima Pelkosenniemen seurakuntarakenneselvitys 2022 (Pelkosenniemi, Sodankylä) -raportti. Tuomiokapituli pyysi seurakunnilta asiasta vastauksia 31.8.2022 mennessä. Sodankylän seurakunnan kirkkoneuvosto käsitteli asiaa kokouksessaan 10.8.2022 (§ 47) ja lausui, että syksyllä 2022 käynnistetään neuvottelut seurakuntien välisestä talous- ja kiinteistöhallinnon yhteistyöstä, jonka tarkoitus on käynnistyä vuoden 2023 alusta. Vuoden 2023 aikana tullaan tekemään selvitystyötä syvemmän yhteistyön edellytyksistä. Pelkosenniemen seurakunnan kirkkovaltuuston (25.8.2022 §19) lausunnon mukaan seurakunnan johtavat viranhaltijat yhdessä kirkkoneuvoston kanssa jatkavat keskusteluja Sodankylän seurakunnan johtavien viranhaltijoiden ja kirkkoneuvoston kanssa yhteistyömahdollisuuksien syventämisestä. Saatujen lausuntojen pohjalta tuomiokapituli (14.12.2022 § 3) kirjasi pitävänsä tärkeänä, että seurakunnat jatkavat yhteistyöneuvotteluja vuoden 2023 alusta ja kehotti seurakuntia käymään keskusteluja ensisijaisesti kappeliseurakuntamallin pohjalta. Päätöksessään tuomiokapituli kehotti Sodankylän ja Pelkosenniemen seurakuntia toimittamaan tuomiokapitulille selvityksen siitä, mihin toimenpiteisiin seurakunnat ovat ryhtyneet yhteistyöhankeen osalta. Selvitys pyydettiin toimittamaan tuomiokapituliin 30.4.2023 mennessä. Tuomiokapituli järjesti asian tiimoilta Teams- kokouksen 8.2.2023, johon osallistuivat molempien seurakuntien kirkkoherrat, talouspäälliköt ja puheenjohtajisto sekä hiippakuntadekaani ja lakimiesasessori. Lisäksi Pelkosenniemen seurakunnan vt. kirkkoherra Kanniaisen ja luottamushenkilöiden kanssa keskusteltiin seurakunnan tilanteesta ja tulevaisuudesta Teams -kokouksessa 1.6.2023. Käytyjen keskusteluiden pohjalta tuli selväksi, että seurakunnilla ei ollut halua kehittää yhteistyötä tuomiokapitulin toivomaan suuntaan, eikä asian kirjallista selvitystä katsottu tarpeelliseksi enää tuossa tilanteessa.

### Nykytilanne

Henkilöstömäärältään pienen Pelkosenniemen kirkkoherran virkaa on hoidettu vuodesta 2017 lähtien väliaikaisjärjestelyin. Seurakunnan kutsumana vierailimme hiippakuntadekaani Juha Rauhalan kanssa Pelkosenniemen seurakunnassa 7.-8.4.2025. Keskustelimme luottamushenkilöiden ja työntekijöiden kanssa.

Tapaamisesta saamansa raportin ja hiippakuntadekaani Rauhalan kirkkovaltuuston puheenjohtajan kanssa käymän puhelinkeskustelun perusteella tuomiokapituli päätti istunnossaan 28.5.2025 (§ 19) jättää kirkkoherran virka haettavaksi enintään vuodeksi. Ajatuksena oli, että vuoden aikana voidaan kartoittaa seurakunnan vaihtoehtoja ja mahdollisia tulevia ratkaisuja. Käydyissä keskusteluissa yhtenä vaihtoehtona on pidetty liittymistä kappeliseurakuntana Sodankylän seurakuntaan.

### Tuomiokapitulin päätös selvityksen aloittamisesta

Istunnossaan XI/2025 16.10.2025 § 54 määräsi a) rovasti, organisaatiokonsultti Juhani Lavangon selvittäjäksi valmistelemaan lähtökohtaisesti Pelkosenniemen seurakunnan liittämistä kappeliseurakuntana Sodankylän seurakuntaan sekä b) sitoutui korvaamaan selvitystyöstä aiheutuvat selvittäjän kulut.

### Seurakuntajaon muuttamisen edellytyksiä

Kirkkolain 2 luvun 13 §:n 1 momentin mukaan seurakuntajakoa voidaan muuttaa, jos muutos on kirkon tehtävän toteuttamisen kannalta tarkoituksenmukainen ja muutos parantaa seurakuntien tai seurakuntayhtymän toimintakykyä, toiminnan taloudellisuutta tai seurakuntalaisten kielellisten oikeuksien toteutumista.

Muutostarpeen lähtökohtana voidaan pitää, että seurakunnan tulee pystyä hoitamaan perustehtävänsä.

Työnantajalla tulee olla myös tehtävänsä hoitamista varten riittävä henkilöstö. Kirkolle on lisäksi annettu hoidettaviksi yhteiskunnallisia tehtäviä, joista valtio maksaa kirkolle korvausta. Seurakunnille kuuluu kirkonkirjojen pitoon ja väestörekisteriin liittyviä viranomaistehtäviä. Hautaustoimi on hautaustoimilaissa annettu kirkon tehtäväksi, josta seurakuntien ja seurakuntayhtymien on huolehdittava. Seurakuntien ja seurakuntayhtymien yhteiskunnallisiin tehtäviin kuuluvat lisäksi kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten ja irtaimiston ylläpitotehtävät.

### Selvityksen aikataulu

Aikataulua sanelee marraskuussa pidettävät Seurakuntavaalit 2026. Oulun hiippakunnan tuomiokapitulin tavoite on, että mahdollinen seurakuntaliitos toteutuisi hyvissä ajoin ennen seurakuntavaaleja. Seurakuntaliitoksista

päätää kirkkohallitus. Kirkkohallituksen päätettäväksi tuomiokapituli antaa asian maaliskuun 2026 istunnossaan. Seurakuntien lausunnot asiasta tulee jättää tuomiokapitulille 13.2.2026 mennessä. Tuomiokapituli päättää aloitteen mahdollisista jatkotoimista istunnossaan 11.12.2025 (Kirkkolain 2 luvun 14 §:n 1–3 momentin mukaan aloitteen seurakuntajaon muuttamiseksi voi tehdä seurakunnan kirkkovaltuusto tai seurakuntaneuvosto sekä tuomiokapituli tai piispa). Seurakunnat voivat tehdä myös yhteisen aloitteen seurakuntarakenteen muuttamiseksi. Seurakunnan jäsenille on varattava mahdollisuus jättää aloitteesta kannanotto tuomiokapitulille 14 päivän kuluessa aloitetta koskevan kuulutuksen julkaisemisesta.

Selvittäjä on sopinut Sodankylän seurakunnan luottamushenkilöjohdon ja virkamiesjohdon sekä seurakunnan työyhteisön kuulemisneuvottelut pidettäväksi Sodankylässä 24.-25.11.2025. Pelkosenniemen seurakunnan luottamushenkilöjohdon ja virkamiesjohdon sekä seurakunnan työyhteisön kuulemisneuvottelut selvittäjä on sopinut pidettäväksi Pelkosenniemellä ja Savukoskella 25.-26.11.2025. Seurakuntalaisille järjestettävistä keskustelu- ja kuulemistilaisuuksista sovitaan, jos tuomiokapituli esittää seurakuntaliitoshankkeen toteuttamista joulukuun 2025 istunnossaan.

## **Aiempia selvityksiä**

### Selvitys 2017

Lääninrovasti Kari Tirolan vuoden 2017 selvityksessä jätettiin Pelkosenniemeä koskien kolme vaihtoehtoa:

#### **1. Seurakunnan jatkaminen itsenäisenä seurakuntana**

Selvittäjä Tirola toteaa: ”Selvitystyön perusteella näyttää siltä, että Pelkosenniemen seurakunnan jatkamiselle itsenäisenä seurakuntana on olemassa mahdollisuuksia. Tämä edellyttää kuitenkin jo päätettyjen säästötoimenpiteiden noudattamista ja talouden tarkkaa seurantaa. Lisäksi seurakunnan on syytä etsiä lisäsäästöjä mm. muodostamalla yhteinen taloustoimisto naapuriseurakunnan/-seurakuntien kanssa. Väestökirjanpito voidaan hoitaa keskitetysti esim. Rovaniemelle perustettavassa keskusrekisterissä.

Seurakunta voi jatkaa itsenäisenä myös siten, että Pelkosenniemen ja Sallan kirkkoherranvirat yhdistetään. Tämä edellyttäisi sitä, että tuomiokapituli jäädyttää Pelkosenniemen kirkkoherranviran täyttämisen siihen saakka, että Sallan kirkkoherra jää eläkkeelle. Tässä vaihtoehdossa säästö muodostuisi siitä, että Sallan ja Pelkosenniemen seurakuntien alueella olisi esim. vain 2,5 papinvirkaa”.

#### **2. Itä-Lapin seurakuntayhtymän perustaminen**

Selvittäjä Tirola toteaa: ”Seurakuntayhtymä olisi kevyempi vaihtoehto seurakuntaliitokselle. Pitemmällä aikavälillä tämä vaihtoehto on mielestäni varteenotettavin. Ilman Kemijärveä tai Sodankylää tämä vaihtoehto ei kuitenkaan ole toteuttamiskelpoinen”.

### 3. Seurakunnan liittäminen toiseen seurakuntaan

Selvittäjä Tirola toteaa: ”Mikäli Pelkosenniemen seurakunta lakkautettaisiin ja liitettäisiin toiseen seurakuntaan, vaihtoehtoina tulisivat kyseeseen Kemijärvi, Salla ja mahdollisesti Sodankylä. Seurakuntayhtymään verrattuna seurakuntaliitos ei kuitenkaan toisi mitään oleellista lisäarvoa.

Arvioiduista vaihtoehtoista selvitysmies esitti vaihtoehtoa 1, joka tarkoittaisi Pelkosenniemen seurakunnan säilymistä ainakin toistaiseksi itsenäisenä seurakuntana. Alueen seurakuntien olisi kuitenkin aloitettava pikaisesti lääninrovastin johdolla selvitys yhteistyömahdollisuuksien kartoittamiseksi. Tuomiokapituli määräsi selvityksen jälkeen Pelkosenniemen seurakunnan vt. kirkkoherraksi Sallan seurakunnan kirkkoherran, lääninrovasti Antti Kettusen, jonka johdolla Pelkosenniemen seurakunnan taloustilanteeseen löydettiin säästöjä. Tämä näkyy seurakunnan taloudellisen tilanteen kohenemisena”.

#### Selvitys 2021

Keväällä 2021 Oulun hiippakunnan tuomiokapituli käynnisti uuden selvityksen Itä-Lapin seurakuntarakenteen kartoittamiseksi. Selvittäjäksi nimettiin lääninrovasti Kari Tirola. Hän jätti tuomiokapitulin harkittavaksi seuraavat näkökohdat:

1. Vuoden 2017 selvityksessä esitettiin yhtenä mahdollisena vaihtoehtona Pelkosenniemen ja Sallan seurakuntien kirkkoherran virkojen yhdistäminen siten, että seurakunnilla olisi yhteinen kirkkoherra. Kahden pienen seurakunnan yhteisen kirkkoherran malli voisi toimia alueella, missä maantieteelliset välimatkat ovat pieniä. Muonion ja Enontekiön yhteisestä kirkkoherranvirasta saadut kokemukset eivät kuitenkaan rohkaise yhteisen kirkkoherran viran perustamiseen seurakuntiin, jotka ovat maantieteellisesti hyvin laajoja.

2. Pelkosenniemen seurakunnan kirkkoherran virkaa ei ole julistettu haettavaksi vuoden 2017 jälkeen, joten sitä on hoidettu sijaisjärjestelyin. Tämänhetkinen vt. kirkkoherra Marja Juntunen on hoitanut virkaa ansiokkaasti. Hän olisi valmis jatkamaan kirkkoherran viran hoitamista ja toisaalta seurakunta olisi halukas pitämään hänet kirkkoherran viran hoitajana. Marja Juntusella ei kuitenkaan ole vielä virkaan vaadittavaa pätevyyttä. Pelkosenniemen seurakunnan talous on kehittynyt parempaan suuntaan edellisen selvityksen valmistumisen jälkeen. Seurakunnan tulevaisuuden suhteen on kuitenkin vielä olemassa epävarmuutta seurakunnan pienuuden sekä jäsenmäärän voimakkaan vähenemisen vuoksi. Seurakunnan talouspäällikkö on jäämässä eläkkeelle alkuvuodesta 2023. Olisiko kuitenkin odotettava vielä esim. pari vuotta ennen kuin seurakunnan kirkkoherran virka mahdollisesti avataan? Tätä ratkaisua puoltaisi sekin, että pienten ja taloudeltaan epävarmojen seurakuntien kirkkoherran virkoihin on ollut viime vuosina hyvin vaikea saada hakijoita.

3. Sallan seurakunnan taloudellinen tilanne näyttää tämänhetkisten talouden tunnuslukujen valossa kolmikön haastavimmalta. Saadakseen talouden oikeenomaan seurakunnan on joko nostettava veroprosenttiaan 1,9 %:een tai etsittävä henkilöstösäästöjä. Seurakunta pohtii toimistosihteerin viran osa-aikaistamista, kun Sallan seurakunta liittyy Rovaniemen keskusrekisterin jäseneksi. Tämä lienee välttämätöntä, koska muuten keskusrekisteriin liittyminen nostaa kustannuksia, vaikka toimistosihteerin työ vähenee. Emäntä-vahtimestarin toimen osa-aikaistamisen vaikutus jää luonnollisesti seurakunnan arvioitavaksi.

Seurakunta suunnittelee myös diakonian viran muuttamista kokoaikaiseksi. Seurakunnalla on kirkkoherran lisäksi pitkäaikainen seurakuntapastori, jonka työaika on 80 % kokonaistyöajasta. Olisiko tarkoituksenmukaisempaa sisällyttää diakoniatyö osaksi seurakuntapastorin työnkuvaa ja samalla ehkä nostaa viran työaikaa? Seurakunnan jäsenmäärä on nyt reilusti alle 3 000, mikä laskennallisesti tarkoittaisi yksipappista seurakuntaa. Järjestelyllä voitaisiin säilyttää toistaiseksi kaksi papinvirkaa. Kirkkoherran viran avaaminen haettavaksi lienee kuitenkin välttämätöntä seurakunnan pitkäjänteisen toiminnan ja taloudenkin suunnittelun kannalta. Mikäli Sallan seurakunta ottaisi myös Pelkosenniemen seurakunnan talouden hoidettavakseen, se hyödyttäisi varmasti molempia seurakuntia Pelkosenniemen seurakunnan talouspäällikön eläköityessä alkuvuodesta 2023.

4. Tulevaisuuden pohdintaan lienee syytä sisällyttää rovastikuntajaon mahdollinen muuttaminen alueella. Kaikki kolme seurakuntaa kuuluvat nyt Rovaniemen rovastikuntaan, johon kuuluu Rovaniemen suuren seurakunnan ja Kemijärven lisäksi vain pieniä seurakuntia. Pelkosenniemen seurakunnan luonnollinen yhteistyön suunta näyttäisi olevan enemmän Sodankylä eli Lapin rovastikunta ja Sallan puolestaan Kuusamo eli Koillismaan rovastikunta.

Molemmat rovastikunnat

ovat maantieteellisesti laajoja alueita, mutta olisi hyvä selvittää, olisiko rovastikuntajaon muutoksesta käytännön hyötyä seurakunnille.

Muonion ja Enontekiön seurakuntien yhteinen kirkkoherran virka on sittemmin lakkautettu ja seurakunnat ovat saaneet omat kirkkoherran virat vuonna 2021. Yhteisestä kirkkoherran virasta saadut kokemukset eivät edelleenkään tue kahden seurakunnan yhteisen kirkkoherran viran perustamista varsinkaan seurakuntiin, joiden pinta-ala on laaja ja etäisyydet pitkiä.

#### Selvitys 2022

Vuonna 2022 tuomiokapituli päätti istunnossaan 2.3.2022 käynnistää Sallan seurakunnan kirkkoherran viran täyttämisen prosessin sekä käynnistää jatkoselvityksen yhteistyön mahdollisuuksista ja mahdollisista seurakuntarakenteen muutoksista Pelkosenniemen ja Sodankylän seurakuntien kesken ja määräsi selvityksen tekijäksi Kari Tirolan. Tehtäväksi antonsa perusteluista Tirola toteaa selvityksessään: ”Aikaisemmista selvityksistä ja Pelkosenniemen seurakunnan tuomiokapitulille antamasta lausunnosta on käynyt ilmi, että seurakunnan mielestä luontevin

yhteistyösuunta on vanha emäseurakunta Sodankylä. Edellisten selvitysten lähtökohtana oli mahdollinen yhteistyö Kemijärven seurakunnan kanssa. Selvitysten ja Kemijärven kirkkoherran asiaa koskevan sähköpostin perusteella on ilmeistä, että Kemijärven seurakuntaa ei tässä vaiheessa voida pitää varteenotettavana yhteistyökumppanina Pelkosenniemen seurakunnalle.” Edelleen Tirola toteaa jatkoselvityksensä tehtävästä: ” Sodankylän seurakunnan toimintamahdollisuuksia tarkastellaan vain siltä osin kuin ne koskettavat mahdollista yhteistyötä tai seurakuntaliitosta.”

Lääninrovasti Kari Tirola päätyi 2022 selvityksessään seuraaviin

vaihtoehtoihin:

#### 1. Pelkosenniemen ja Sodankylän seurakuntien taloushallinnon yhteistyö

Tässä vaihtoehdossa Sodankylän seurakunta ottaisi hoitaakseen Pelkosenniemen seurakunnan talous- ja kiinteistöhallinnon tehtävät Pelkosenniemen seurakunnan taluspäällikön jäädessä eläkkeelle vuonna 2023. Kyse olisi kahden itsenäisen seurakunnan välisestä yhteistyösopimuksesta, jossa myös Pelkosenniemi jäisi edelleen omaksi itsenäiseksi seurakunnaksi. Yhteistyön muoto voisi olla joko yhteinen taluspäällikön virka tai taluspäällikön viran osa-aikaistaminen siten, että sovitulla osa-aikaisilla prosenteilla Sodankylän taluspäällikkö hoitaisi molempien seurakuntien taluspäällikön virkoja. Osa-aikaisuudet muodostaisivat yhteensä kokoaikaisen viran. Mahdollista olisi myös Pelkosenniemen seurakunnan talous- ja kiinteistöhallinnon hoito ostopalveluna Sodankylän seurakunnalta.

Oman kokeneen taluspäällikön eläkkeelle jäämisen myötä Pelkosenniemen seurakunta menettää hyvin paljon osaamista. Yhteistyöllä Sodankylän seurakunnan kanssa talousosaaminen säilyisi ja saattaisi jopa vahvistua. Lisäksi se toisi molemmille seurakunnille säästöjä.

Tämän vaihtoehdon suurimpana ongelmana on se, että kirkkoherra menettää ainakin osittain keskeisen työparin, kun taluspäällikkö ei enää olisi läsnä Pelkosenniellä tai olisi siellä vain hyvin harvoin. Yhteisen taluspäällikön tai ostopalveluiden vaihtoehto merkitsee myös Sodankylän taluspäällikölle kokousten määrän kasvua, jos hänen pitää osallistua molempien seurakuntien hallinnon kokouksiin. Pelkosenniemen seurakunnan kirkkoherran on myös otettava entistä suurempaa vastuuta seurakunnan hallinnosta. Kirkkoherra toimisi myös selkeästi kaikkien työntekijöiden lähiesimiehenä. Pienessä työyhteisössä tämä ei kuitenkaan liene ongelma eikä merkittävästi lisäisi kirkkoherran työtaakkaa. Pelkosenniemen edustajat nostivat esille myös kysymyksen kirkkoherranviraston toimistotehtävien hoidosta, esim. hautausten sopimisesta. Nämäkin kysymykset voitaneen ratkaista etäyhteyksien ja esim. sähköisen kalenterin avulla.

Pelkkä taloushallinnon yhteistyö ei siten kokonaan ratkaise Pelkosenniemen seurakunnan tulevaisuuden haasteita, mutta se voisi olla hyvä ensiaskel yhteistyön syvenemiseen. Seurakunnan edustajat nostivat tällaisen näkökulman selkeästi esille tapaamisessa Savukoskella. Myös Sodankylän

seurakunnassa tällainen nähtiin keveimpänä ja siten varteenotettavimpana ensiaskeleena. Seurakuntien kirkkoherrat ovatkin olleet asiasta keskenään yhteydessä selvitysmiehen vierailun jälkeen.

Yhteisestä talouspäällikön virasta on saatavissa kokemuksia esim. Sievin ja Ylivieskan sekä Reisjärven ja Haapajärven seurakunnista.

Ostopalvelumallista löytyy kokemuksia Ylitornion, Pellon ja Kolarin yhteistyöstä sekä Raahan seurakunnan tarjoamasta palvelusta Hailuodon ja Lumijoen seurakunnille.

## 2. Seurakuntayhtymä

Pelkosenniemen ja Sodankylän seurakuntien muodostama seurakuntayhtymä olisi kevyempi vaihtoehto seurakuntaliitokselle. Pelkosenniemen seurakunta säilyisi toiminnallisesti itsenäisenä, mutta yhtymä toisi talouteen ja kiinteistöhoitoon leveämmät hartiat sekä ennustettavuutta. Pelkkään taloushallinnon yhteistyöhön verrattuna yhtymä olisi myös Sodankylän taloushallinnon näkökulmasta kevyempi vaihtoehto, koska kahden taloudeltaan itsenäisen seurakunnan sijasta hoidettaisiin vain yhtymän taloushallintoa ja kiinteistöhoitoa. Vaikka yhtymähallinto sinänsä toisi uuden hallinnon tason, yhtymään kuuluvasta seurakunnasta jäisi kuitenkin pois kirkkovaltuusto ja kirkkoneuvoston tilalle tulisi enemmän toiminnan järjestämiseen keskittyvä seurakuntaneuvosto, jolloin kirkkoherra voisi keskittyä hallinnon sijasta enemmän toiminnan järjestämiseen.

Sodankylän ja Pelkosenniemen seurakuntien muodostama seurakuntayhtymä olisi melko pieni, joten on kyseenalaista, toisiko se kuitenkaan mukanaan riittävästi sellaisia etuja, jotka palvelisivat alueen seurakuntia. Oman ongelmansa muodostaa seurakuntien varsin erilainen koko. Kuuluisiko yhtymässä myös pienemmän ääni? Seurakuntayhtymän muodostaminen on lisäksi käytyjen keskustelujen perusteella Sodankylän näkökulmasta vähiten varteenotettava vaihtoehto.

Pienistä yhtymistä Oulun hiippakunnan alueella on vain yksi esimerkki: Utsjoen ja Inarin seurakuntien muodostama yhtymä. Yhtymän erikoispiirre on kuitenkin Utsjoen seurakunnan omaleimaisuus saamen kielen aseman vuoksi.

Hiippakunnan etelälaidalla Halsuan pieni seurakunta on osa Kokkolan seurakuntayhtymää. Kokkolan yhtymä ei kuitenkaan ole kovin vertailukelpoinen mahdolliseen Pelkosenniemen ja Sodankylän seurakuntayhtymään mm. kokonsa ja kaksikielisyytensä vuoksi. Halsuan seurakunta voi kuitenkin tarjota kokemuksia pienen seurakunnan mahdollisuuksista yhtymässä.

## 3. Kappeliseurakunta

Pelkosenniemen seurakunnan liittäminen kappeliseurakuntana Sodankylän seurakuntaan olisi tarkastelluista vaihtoehtoista luonnollisesti kaikkein radikaalein. Se kuitenkin toisi seurakunnalle seurakuntayhtymän edut, mutta kevyemmällä hallinnolla. Hintana tosin on seurakunnan muodollisen itsenäisyyden menettäminen. Seurakunta säilyisi kuitenkin toiminnallisesti

itsenäisenä myös kappeliseurakuntana. Tämän edellytyksenä on, että Pelkosenniemen seurakuntaa olisi palvelemassa oma kappalainen ja diakonian viranhaltija. Sodankylän seurakunnan näkökulmasta tämä vaihtoehto voisi olla varteenotettava ainakin myöhemmässä tulevaisuudessa. Sen sijaan Pelkosenniemen seurakunnassa kappeliseurakunta-ajatukseen suhtauduttiin varovaisesti, osin varauksellisesti.

*Pelkosenniemen seurakunnan jäsenmäärän vähenemisen, mutta ennen kaikkea seurakunnan vähäisten henkilöresurssien vuoksi näen kappeliseurakuntavaihtoehdon varteenotettavimpana vaihtoehtona Pelkosenniemen seurakunnan tulevaisuuden kannalta. Yhden yhteisen seurakunnan hallinto on kevyempi ja suoraviivaisempi kuin yhtymähallinto. Taluspäällikön ja kirkkoherran työn kannalta se on myös yksinkertaisempi. Seurakuntaliitoksen yhteydessä olisi kuitenkin turvattava kappelineuvostolle mahdollisimman laajat toiminta-alueet varsinkin, koska Pelkosenniemen nykyinen seurakunta toimii kahden itsenäisen kunnan alueella.*

Kappelimallista löytyy hyvä vertailukohta Merijärven kappeliseurakunnasta, joka sijaitsee itsenäisen Merijärven kunnan alueella. Kappeliseurakuntana Merijärvi kuuluu Ylivieskan seurakuntaan.

Koska Pelkosenniemen seurakunnan talous on pääosin kunnossa, on hyvin todennäköistä, että seurakuntaliitokseen ei vielä löydy yhteistä tahtotilaa. Toisaalta seurakuntien edun mukaista olisi aloittaa neuvottelut seurakuntarakenteen muutoksesta juuri silloin, kun suurta taloudellista painetta ei vielä ole. Myöhemmin tehtyinä päätökset voivat olla kipeämpiä. Pienen työyhteisön jaksamisen ja seurakunnan perustehtävän turvaamisen kannalta kappeliseurakuntavaihtoehto on kuitenkin syytä joka tapauksessa pitää mielessä jo lähitulevaisuudessa. Siihen voidaan luonnollisesti edetä taloushallinnon yhteistyön eli vaihtoehto 1:n kautta, jos niin halutaan. Pohdintaan lienee syytä sisällyttää rovastikuntajaon muuttaminen alueella samalla, kun pohditaan Koillismaahan ja Rovaniemen rovastikuntien yhdistämistä. Pelkosenniemi kuuluu tällä hetkellä Rovaniemen rovastikuntaan, Sodankylä puolestaan Lapin rovastikuntaan. Koska Pelkosenniemen seurakunnan luontevin suunta näyttää olevan Sodankylä, olisi perusteltua muuttaa rovastikuntajakoa siten, että Pelkosenniemen seurakunnan alue, Pelkosenniemi ja Savukoski liitettäisiin osaksi Lapin rovastikuntaa. Tässä selvityksessä on vaikea ottaa kantaa siihen, tulisiko Pelkosenniemen seurakunnan kirkkoherran virka julistaa haettavaksi. Nykyinen vt. kirkkoherra on hoitanut seurakuntaa ansiokkaasti ja toisaalta on tiedossa, että pienten seurakuntien kirkkoherran virkoihin on ollut hyvin vaikeaa saada hakijoita. Pelkosenniemen seurakuntarakente on joka tapauksessa muutoksessa, kun pitkäaikainen taluspäällikkö jää eläkkeelle. Jonkinasteisen jatkuvuuden ja tiedonsiirron turvaaminen puoltaisi luonnollisesti sitä, että virkaa ei vielä avattaisi, vaan nykyiselle vt. kirkkoherralle annettaisiin virkamääräys vuosittain ainakin vuoden 2023 loppuun saakka. Tämä jää joka tapauksessa tuomiokapitulin harkintaan.

## Selvittäjä Kari Tirolan yhteenvetoa

Tirola esittää jatkoselvityksessä 2022 kaiken aiemmin esittämänsä perusteella yhteenvetonaan, että

1. Sodankylän ja Pelkosenniemen seurakunnat käynnistävät neuvottelut talous- ja kiinteistöhallinnon yhteistyön osalta siten, että Pelkosenniemen talouspäällikön eläköitymisen jälkeen Sodankylän seurakunta vastaisi myös Pelkosenniemen seurakunnan talous- ja kiinteistöhallinnosta.
2. Tuomiokapituli ei julista Pelkosenniemen kirkkoherran virkaa toistaiseksi haettavaksi. Sen sijaan Pelkosenniemen kirkkoherran virka täytetään määräaikaisesti vuosi kerrallaan ainakin vuoden 2023 loppuun asti. Määräaikaisuuden perusteluna on keskeneräinen seurakuntarakenneprosessi.
3. Sodankylän ja Pelkosenniemen seurakunnat käynnistävät tulevaisuuden varalle keskustelut syvemmästä yhteistyöstä ensisijaisesti kappeliseurakuntamallin pohjalta, mutta myös seurakuntayhtymämalli on syytä pitää pohdinnoissa vaihtoehtoisena mukana.
4. Pelkosenniemen seurakunta siirretään rovastikuntajaon muuttamisen yhteydessä Lapin rovastikuntaan.

käynnistynyt jatkoselvitys on vahvistanut käsitystä Pelkosenniemen ja Sodankylän seurakuntien keskinäisestä yhteistyövalmiudesta. Sodankylän ja Pelkosenniemen seurakuntien johtavien viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden kanssa käytyjen keskustelujen perusteella näyttää siltä, että molemmilla seurakunnilla on valmius ja tahto aloittaa yhteistyöneuvottelut. Asiaa vahvistaa se, että Pelkosenniemen seurakunnan talous on tällä hetkellä pääosin kunnossa, eikä kiireellisiin voimakkaisiin toimenpiteisiin ole tällä hetkellä tarvetta. Pelkosenniemen seurakunnassa kuitenkin tiedostetaan, että erityisesti jäsenmäärän väheneminen jo ennestään pienessä seurakunnassa sekä henkilöstön vähäinen määrä pakottavat seurakunnan etsimään yhteistyökumppania. Sodankylän seurakunta puolestaan on sekä taloudeltaan että henkilöstöltään vahva yhteistyökumppani.

## Seurakuntaliitosvalmiuden yleisluonteista arviointia

Tuomiokapitulin johdolla vuonna 2023 käydyissä neuvotteluissa ilmeni, että Pelkosenniemen seurakunnan ja Sodankylän seurakunnan tiivistyvälle yhteistyölle tuomiokapitulin toivomalla tavalla ei tuolloin ollut riittävää tahtotilaa.

On pelkästään hyvä asia, että laaja-alaisesti vaikuttavien päätösten tekemisessä on kitkaa. Kitka kertoo välittämisestä. Optimia seurakuntarakennetta pohdittaessa kitka kertoo siitä, että seurakunta, sen elämä ja toiminta koetaan tärkeäksi ja merkitykselliseksi. Taloudellisesti itsenäisen seurakunnan perusedellytykset riippuvat toimintaympäristöstä. Jos taloudelliset perusedellytykset puuttuvat, on viisasta pysähtyä vakavasti pohtimaan, millä seurakuntarakenteella mielekäs seurakunnallinen elämä ja toiminta voidaan turvata. Lääninrovasti Kari Tirolan selvityksissä on punnittu juurevasti Pelkosenniemen seurakunnan yhteistyön tiivistämistä

naapuriseurakuntien kanssa ja seurakuntarakennetta. Kitkasta huolimatta selvitykset ovat vähä vähältä vahvistaneet henkistä valmiutta keventää seurakuntarakennetta. Tirola päätyi vuoden 2022 selvityksessä esittämään keskustelun käynnistämistä Sodankylän ja Pelkosenniemen seurakuntien syvemmästä yhteistyöstä ensisijaisesti kappeliseurakuntamallin pohjalta. Tirola tiivistää kappeliseurakuntarakenteen vahvuudet: *”Pelkosenniemen seurakunnan jäsenmäärän vähenemisen, mutta ennen kaikkea seurakunnan vähäisten henkilöresurssien vuoksi näen kappeliseurakuntavaihtoehdon varteenotettavimpana vaihtoehtona Pelkosenniemen seurakunnan tulevaisuuden kannalta. Yhden yhteisen seurakunnan hallinto on kevyempi ja suoraviivaisempi kuin yhtymähallinto. Talouspäällikön ja kirkkoherran työn kannalta se on myös yksinkertaisempi. Seurakuntaliitoksen yhteydessä olisi kuitenkin turvattu kappelineuvostolle mahdollisimman laajat toiminta-alueet varsinkin, koska Pelkosenniemen nykyinen seurakunta toimii kahden itsenäisen kunnan alueella.”*

Huhtikuussa 2025 Pelkosenniemen seurakunnan kutsusta tehdyllä vierailulla kävi selväksi, että seurakuntapäätäjät tähyävät tulevaisuuteen eri vaihtoehtoja avoimesti punniten. Jatkaako taloudellisesti itsenäisenä seurakuntana niukkuutta jakaen vai onko seurakuntaliitos seurakunnan elämän ja toiminnan paremmin turvaava vaihtoehto? Kappelina Sodankylän seurakuntaan liittyminen nousi luottamushenkilöiden ja työntekijöiden pohdintoissa toistamiseen keskusteluun. ”Kappelivaihtoehto ei ole täysin mahdoton, saadaan tehtyä seurakunnan ydintehtävä, se on tärkeämpää kuin itsenäisyys”. Kirkkoherran hallinnollisiin tehtäviin viitaten todettiin: ”Jos meillä ei olisi kirkkoherraa vaan kappalainen, silloin olisi mahdollisuus olla enemmän papin varsinaisessa työssä”. Myönteisenä huomiona kappelivaihtoehdosta todettiin myös, että ”se toisi kollegiaalista tukea, ihmisiä, joiden kanssa jaat työtäsi”. Sellainenkin vaihtoehto nousi keskusteluun, että Savukosken ja Pelkosenniemen puolet seurakunnasta liittyisivät kappeleina eri naapuriseurakuntiin. Tämä vaihtoehto hylättiin. Todettiin, että se ei ole realistinen mahdollisuus jo pelkästään Pelkosenniemen seurakunnan pienen työntekijämäärän vuoksi.

Oulun hiippakunnan tuomiokapituli rajaa päätöksessään (XI/2025 16.10.2025 § 54) selvittäjän tehtäväksi valmistella Pelkosenniemen seurakunnan liittämisen lähtökohtaisesti kappeliseurakuntana Sodankylän seurakuntaan. Selvittäjän tehtävän rajaaminen pohjautuu a) lääninrovasti Kari Tirolan laatimaan edellä siteerattuun Pelkosenniemen seurakuntarakenneselvitys 2022 (Pelkosenniemi, Sodankylä) -raporttiin ja sen pohjalta käytyihin neuvotteluihin, b) organisaatiokonsultti Juhani Lavangon laatimaan raporttiin Pelkosenniemen seurakunnassa 7.-8.4.2025 luottamushenkilöiden ja työntekijöiden kanssa käydyistä keskusteluista sekä c) vierailun jälkeen hiippakuntadekaani Juha Rauhalan Pelkosenniemen kirkkovaltuuston puheenjohtajan kanssa käymään puhelinkeskusteluun.

Pelkosenniemi on väkiluvultaan Lapin maakunnan pienin kunta. Savukosken väestötiheys on Suomen alhaisin. Kuntien yhteinen väkimäärä on noin 1900

henkeä. Kahden kunnan alueella toimivan Pelkosenniemen seurakunnan jäsenmäärä vuoden 2024 lopussa oli 1365 henkeä. Pelkosenniemellä tiedostetaan talouden resurssien rajallisuus. Seurakuntatalouden tunnusluvut ovat plussalla, mutta särkymisvaraa ei ole. Vuoden 2024 tilinpäätös oli 19 470,94 euroa ylijäämäinen. Talous olisi reilusti miinuksella, jos avoimet vakanssit olisivat täytettyinä. ”Henkilöstöresurssit eivät ole täytettynä, siksi ei olla punaisella kriisiytyvän seurakunnan tuntomerkein”. Nyt henkilöstöä on vt. kirkkoherra, seurakuntamestari, diakonissa, vs. nuorisotyönohjaaja ja ostopalveluna (40 %) talouspäällikkö Sallan seurakunnasta. Kanttorin tehtävät hoidetaan toimituspalkkioisesti. Alituisten kirkkoherravaihdosten vuoksi työn arviointi ja tulevaisuuden tavoitteellinen suunnittelu on vaikeaa.

Pelkosenniemen seurakunnassa on siis vain kaksi vakinaista työntekijää, seurakuntamestari ja diakonissa. Työntekijöiden jaksamisen todettiin olevan ääri rajoilla, koska särkymisvaraa ei ole. Tarpeettomista kiinteistöistä on kyetty luopumaan. Kirkollisveroa ei voi enää nostaa. Se on nyt 1,95 %.

Kirkon keskushallinnon ohjeistuksessa tuomiokapituleille on määritelty mm. seuraavat seurakuntien tilanteeseen puuttumisen kynnykset: a) Ongelmat seurakunnan perustehtävien hoitamisen kannalta välttämättömän ja riittävän henkilöstön rekrytoinnissa, b) Jatkuvat sijaisjärjestelyiden ongelmat, c) Työhyvinvoinnin ja työssä jaksamisen ongelmat, d) Seurakunta päättää korottaa kirkollisveroprosentin yli 2,0:n. Mikäli seurakunnan talouden tasapainottaminen edellyttää yli 2,0 veroprosenttia, ei talouden voida katsoa olevan kestäväällä pohjalla.

Lokakuussa ja marraskuussa 2025 olen puhelimitse ja sähköpostitse keskustellut seurakuntaliitoshankkeesta Pelkosenniemen vt. kirkkoherra Ilona Yliräisänen kanssa. Keskusteluissa hänen kanssaan on käynyt ilmi, että Pelkosenniemen seurakunnassa on valmiutta liittyä kappelina Sodankylän seurakuntaan. Vt. kirkkoherra on julkaissut tiedotteen mahdollisesta seurakuntaliitoksesta Pelkosenniemen seurakunnan Facebook -sivustolla 17.10.2025. Tiedotteen kommentteissa liitos nähdään myönteisenä mahdollisuutena. ”Kuulostaa hyvältä ja asialliselta ja olisihan leveämmät hartiat. Palattaisiin siis entisiin aikoihin. Ei paha.” Puhelinkeskustelussani Pelkosenniemen kirkkovaltuuston puheenjohtaja Anitta Laurilan kanssa 19.11.2025 ilmeni, että taloudellisesti itsenäisenä seurakuntana jatkamista pidetään edelleen laajalti ensisijaisena vaihtoehtona.

Kappelirakennevaihtoehtoa ei tyrmätä, jos solmittavat sopimukset turvaavat paikalliset mahdollisuudet vaikuttaa Pelkosenniemen ja Savukosken kuntien alueiden seurakunnalliseen elämään ja toimintaan. Mahdollisen kappeliseurakunnan nimeen on tarvetta vaikuttaa erityisesti Savukoskella.

Lokakuussa 2025 käymissäni puhelinkeskusteluissa Sodankylän kirkkoherra Tiina Åkerfeldtin ja talouspäällikkö Janne Haurisen kanssa kävi selväksi, että Sodankylän seurakunnalla ei ole sen resursseista nousevaa tarvetta tehdä seurakuntaliitosta Pelkosenniemen kanssa. Sodankylän seurakunnan kirkollisvero on nyt 1,4 %. Sodankylän seurakunnan virkamiesjohto tiedostaa, että mahdollisessa liitoksessa on kysymys seurakunnallisen elämän ja toiminnan turvaamisesta Pelkosenniemen ja Savukosken kunnan alueella.

Virkamiesjohto tiedostaa, että toimintaympäristön nopean muutoksen vuoksi elämme seurakuntatalouksissa tihentyneen muutoksen aikaa. Mahdollinen kappelina Sodankylän seurakuntaan liittyminen nousee Pelkosenniemen seurakunnan liitostarpeista. Ne ovat kiistattomia. Huhtikuun 2025 keskusteluissa Pelkosenniemen luottamushenkilöiden kanssa todettiin ääneen, että kirkollisverokertymä on kytköksissä seurakunnan alueiden väestö- ja elinkeinokehitykseen. Näissä keskusteluissa mainittiin, että Savukoskella sijaitsevan Soklin kaivoshankkeen toteutuminen kohentaisi jossain määrin seurakuntataloutta. Marraskuussa 2025 on uutisoitu suunnitelmista perustaa Savukoskelle droonien testikeskus. Tälläkin hankkeella olisi toteutuessaan jonkinasteinen myönteinen vaikutus Pelkosenniemen seurakuntalouteen. Näkemykseni mukaan näiden hankkeiden toteutuminen ei kuitenkaan ratkaisisi Pelkosenniemen seurakunnan talousongelmia. Ne eivät siis veisi pohjaa seurakuntaliitoshankkeelta. Keskustelin 11.11.2025 puhelimitse Sodankylän kirkkovaltuuston puheenjohtaja Juha Kultiman kanssa. Hän kertoi näkemyksensä, että Pelkosenniemen seurakunnan liittyminen Sodankylän seurakuntaan ilman kappeliseurakuntarakennetta olisi vastaanottajaseurakunnalle kevyempi ratkaisu. ”Olisi vähemmän hallintoa”. Välttyttäisiin mahdollisilta tulevaisuuden jännitteiltä resurssien jaossa, kun kaikki Sodankylän seurakunnan jäsenet olisivat samassa asemassa”. Kappeliseurakuntarakenteeseen pääytymistä hän ei kuitenkaan pitänyt täysin mahdottomana vaihtoehtona. Keskustelin 11.11. seurakuntaliitoshankkeesta myös Lapin rovastikunnan lääninrovasti Tuomo Huuskon kanssa. Hän painotti avoimen viestinnän merkitystä prosessin kaikissa vaiheissa. Marraskuun 24.-26. päivinä Sodankylän ja Pelkosenniemen seurakunnissa luottamushenkilö- ja virkamiesjohdon sekä työyhteisöjen kanssa käytyjen neuvottelujen tuloksen voi tiivistää toteamalla, että liitokselle on suuri valmius sekä Sodankylän seurakunnassa että Pelkosenniemen seurakunnassa. Liitossopimuksen sisältöön on molemmissa seurakunnissa perusteltu tarve vaikuttaa. Kappeliseurakuntanimitystä sopivampana vaihtoehtona pidetään molemmissa seurakunnissa alueiseurakuntanimitystä. Perusteluissa kappeliniitys koettiin monitulkinnalliseksi. Jotkut pitivät sitä vanhahtavana. Juridisesti näillä nimityksillä ei ole eroa. Ne ovat seurakunnan hallintosäätöön sisältyvissä osa-aluehallintoa koskevissa säädöksissä rinnakkaisia, vaihtoehtoisia nimityksiä. Tässä selvityksessä käytetään Pelkosenniemen osa-aluehallinnosta eri yhteyksissä nimitystä alueiseurakunta. Pelkosenniemen seurakunnassa on Pelkosenniemen alueiseurakunnan rinnalla kannatusta myös nimityksillä Kemin Lapin alueiseurakunta ja Savukosken-Pelkosenniemen alueiseurakunta. Kuitenkin todettiin, että seurakuntaliitos ei kaadu nimikysymykseen.

### **Pelkosenniemen seurakunnan historian vaiheita**

Keminkylä eli Pelkosenniemen seurakunnan nykyiset alueet kuuluivat aluksi Kemin kirkkopitäjään ja sittemmin Kemin Lapin seurakuntaan. Sodankylän seurakunnan itsenäistymisen myötä ne liitettiin Sodankylän seurakuntaan vuonna 1747.

Pelkosenniemen ja Savukosken seurakunnat itsenäistyivät vuonna 1917. Vain muutama vuosi itsenäistymisen jälkeen vuonna 1921 Savukosken seurakunta haki liittymistä Pelkosenniemen seurakuntaan. Tuolloin Pelkosenniemen kirkonkokous otti asiaan kielteisen kannan. Vuonna 1931 seurakunnat kuitenkin yhdistettiin yhdeksi Pelkosenniemen seurakunnaksi. Savukoski oli kokenut haasteelliseksi itsenäisen seurakunnan aseman. Yhtenä keskeisenä ongelmana olivat kirkkoherran viran täyttöön liittyvät hankaluudet (Pelkosenniemen seurakunnan historian vaiheita 1908–1979, Oiva Hulkon puhe kirkon 50-vuotisjuhlassa, julkaisun tekijä Matti Hulkko). Pelkosenniemen seurakunta toimii kahden kunnan, Pelkosenniemen ja Savukosken alueella. Osana seurakuntaa Savukoski muodosti oman rajaseutupiirinsä vuosina 1950–1997. Huhtikuun 2025 seurakuntavierailulla sain kuulla, että savukoskelaiset kokivat rajaseutupiirin vähän kuin omaksi seurakunnaksi.

Vuoden 2023 alusta alkaen Pelkosenniemen seurakunta on kuulunut Lapin rovastikuntaan, johon myös Sodankylä kuuluu. Rovastikuntatason yhteistyössä samaan rovastikuntaan kuulumisella on käytännön merkitystä.

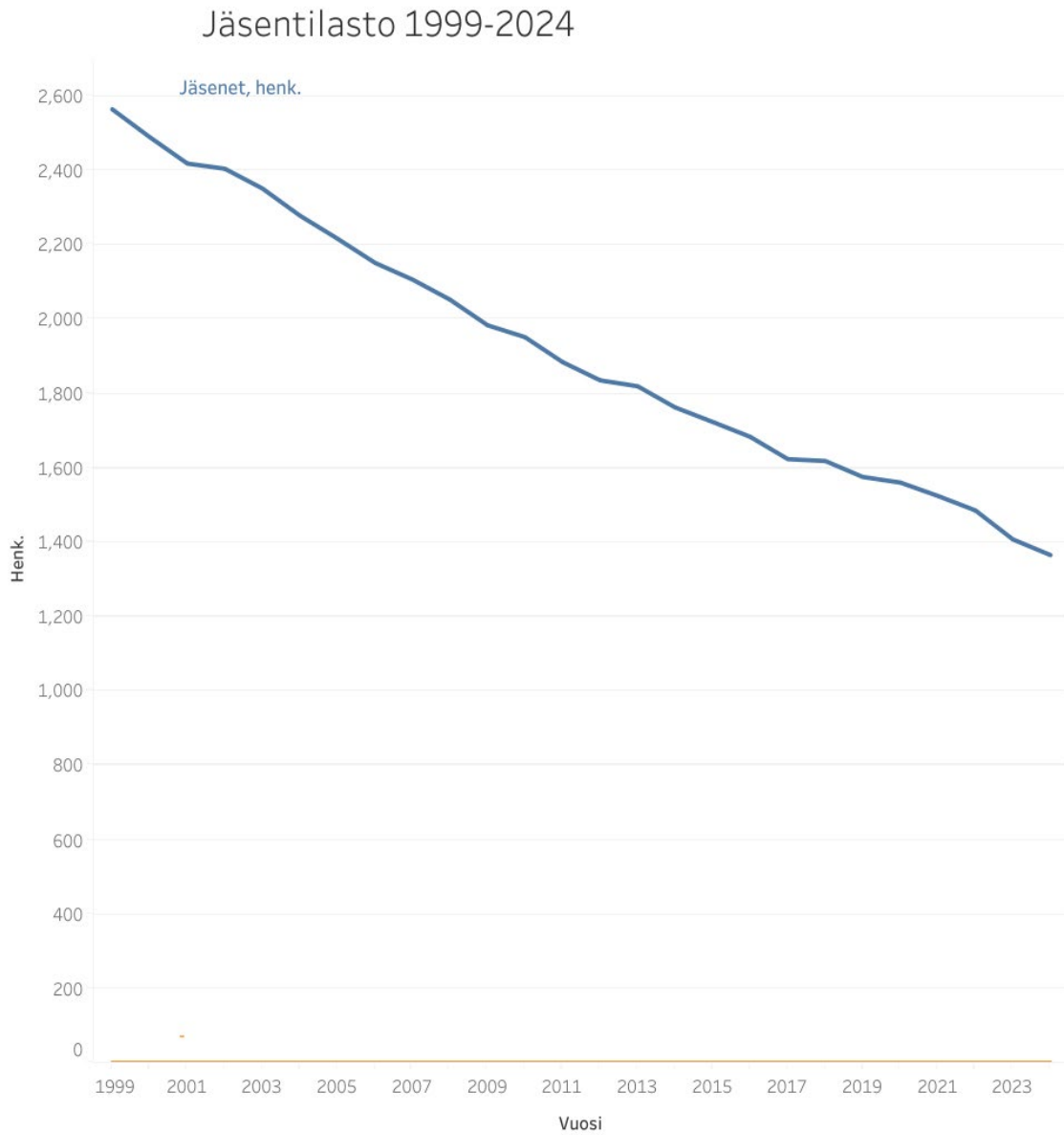
Pelkosenniemen viimeinen vakinainen ”valtakirjakirkkoherra” on ollut Eero Kuikanmäki 2012–2017. Hänen jälkeensä vt. kirkkoherrana virkaa ovat hoitaneet Sallan kirkkoherra Antti Kettunen 2017–2018, Maria Juntunen 2018–2022, Markku Kanninen 2022–2023, Nona Lehtinen 2023–2024 ja Anita Kuusinen 2024–2025. Ajalla 1.9.2025–31.7.2026 vt. kirkkoherrana virkaa hoitaa Ilona Yliräisänen. Savukoskella asuva Yliräisänen on virkavapaalla Sodankylän seurakunnan seurakuntapastorin virasta 3.8.-31.7.2026. Hän on palvellut Sodankylän seurakunnan pappina peräti 15 vuotta.

## **Pelkosenniemen ja Sodankylän seurakunnan jäsenet**

Pelkosenniemen seurakunnassa kastettiin vuonna 2024 vain 7 omaan seurakuntaan liitettävää lasta. Vastaavasti oman seurakunnan jäseniä kuoli 20. Heistä 18 siunattiin hautaan Pelkosenniemellä.

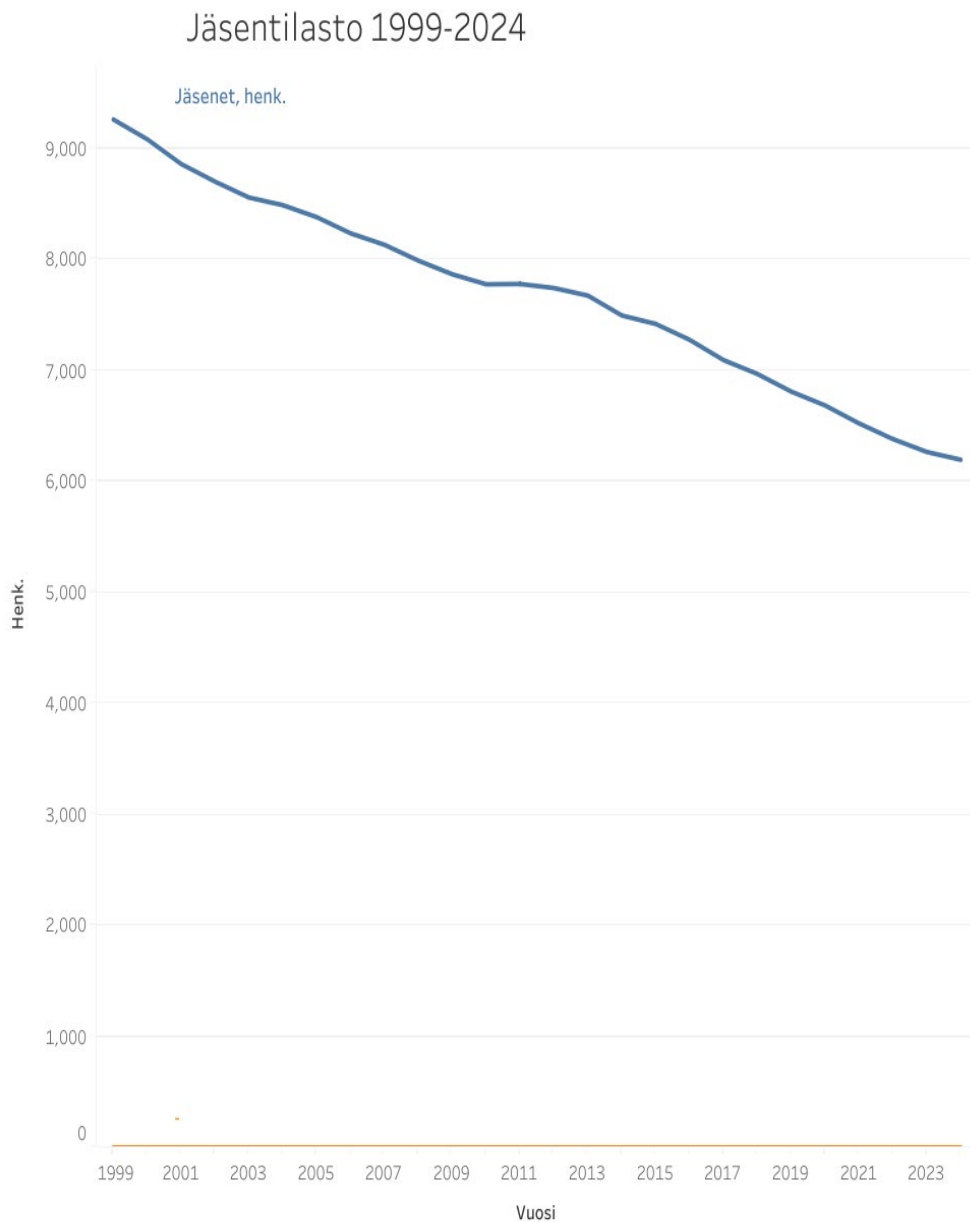
Seurakuntaan liittyi 2 jäsentä. Kirkosta erosi 24 jäsentä. Seurakunnan diakoniatyön kohtaamisia oli 250. Sodankylän seurakunnassa lapsikasteita oli 33 ja hautaan siunaamisia 108.

Pelkosenniemen seurakunnan jäsenmäärä on viime vuosikymmeninä ollut jyrkästi laskeva. Neljännesvuosisadassa jäsenmäärä on lähes puolittunut. Vuoden 2024 lopussa jäseniä oli 1365 henkilöä. Kuulumisprosentti 72,9 %. Kirkontilastot.fi tietoja



Myös Sodankylän seurakunnan jäsenmäärä on viime vuosikymmeninä ollut laskeva. Neljännesvuosisadassa jäsenmäärä on pienentynyt noin kolmanneksella. Vuoden 2024 lopussa jäseniä oli 6197 henkilöä. Kuulumisprosentti 76 %.

## Sodankylän seurakunnan jäsenmäärän kehitys



## Jäsenmäärän kehitys tulevaisuudessa

Kirkkohallituksen jäsenennusteissa jäsenkehityksen odotetaan jatkuvan viime vuosien kaltaisena. Oulun hiippakunnan kaikkien seurakuntien yhteisen jäsenmäärän vuodesta 2025 vuoteen 2040 arvioidaan laskevan lähes neljänneksen.

**Oulun hiippakunnan seurakuntien jäsenmäärän kehitys 2025–2040**

Taulukko perustuu Kirkontilastot.fi tietoihin.

Vuosi	Yhteen..
2025	465 606
2026	459 015
2027	452 448
2028	445 846
2029	439 242
2030	432 725
2031	426 341
2032	420 078
2033	413 903
2034	407 877
2035	401 894
2036	396 007
2037	390 205
2038	384 492
2039	378 892
2040	373 346

Kirkkohallituksen laatimassa Pelkosenniemen seurakunnan jäsenennusteessa jäsenmäärän odotetaan vähenevän 15 vuodessa 335 henkeä. Jäsenennusteen toteutuessa Pelkosenniemen seurakunnassa olisi vuonna 2040 noin 1000 jäsentä.

**Pelkosenniemen seurakunnan jäsenennuste 2025–2040**

Pelkosenniemi	
Vuosi	Jäsenennuste
2025	1 344
2026	1 324
2027	1 298
2028	1 272
2029	1 253
2030	1 229
2031	1 207
2032	1 182
2033	1 159
2034	1 135
2035	1 111
2036	1 091
2037	1 067
2038	1 049
2039	1 029
2040	1 009

Sodankylän seurakunnan jäsenmäärän kirkkohallituksen laatima jäsenennuste odottaa laskevan vuoteen 2040 mennessä hieman yli neljänneksen. Jos seurakuntaliitos toteutuu, olisi pinta-alaltaan Lapin rovastikunnan suurimmaksi seurakunnaksi kasvaneen Sodankylän seurakunnan jäsenmäärä kirkkohallituksen jäsenennusteiden valossa 803 henkeä pienempi vuonna 2040 kuin vuoden 2024 lopussa. Jäsenmääräennusteisiin pitää suhtautua varauksellisesti. Ne ovat suuntaa antavia.

### Sodankylän seurakunnan jäsenennuste 2025–2040

Sodankylä	
Vuosi	Jäsenennuste
2025	6 066
2026	5 936
2027	5 804
2028	5 678
2029	5 552
2030	5 430
2031	5 307
2032	5 188
2033	5 074
2034	4 965
2035	4 859
2036	4 757
2037	4 660
2038	4 566
2039	4 474
2040	4 385

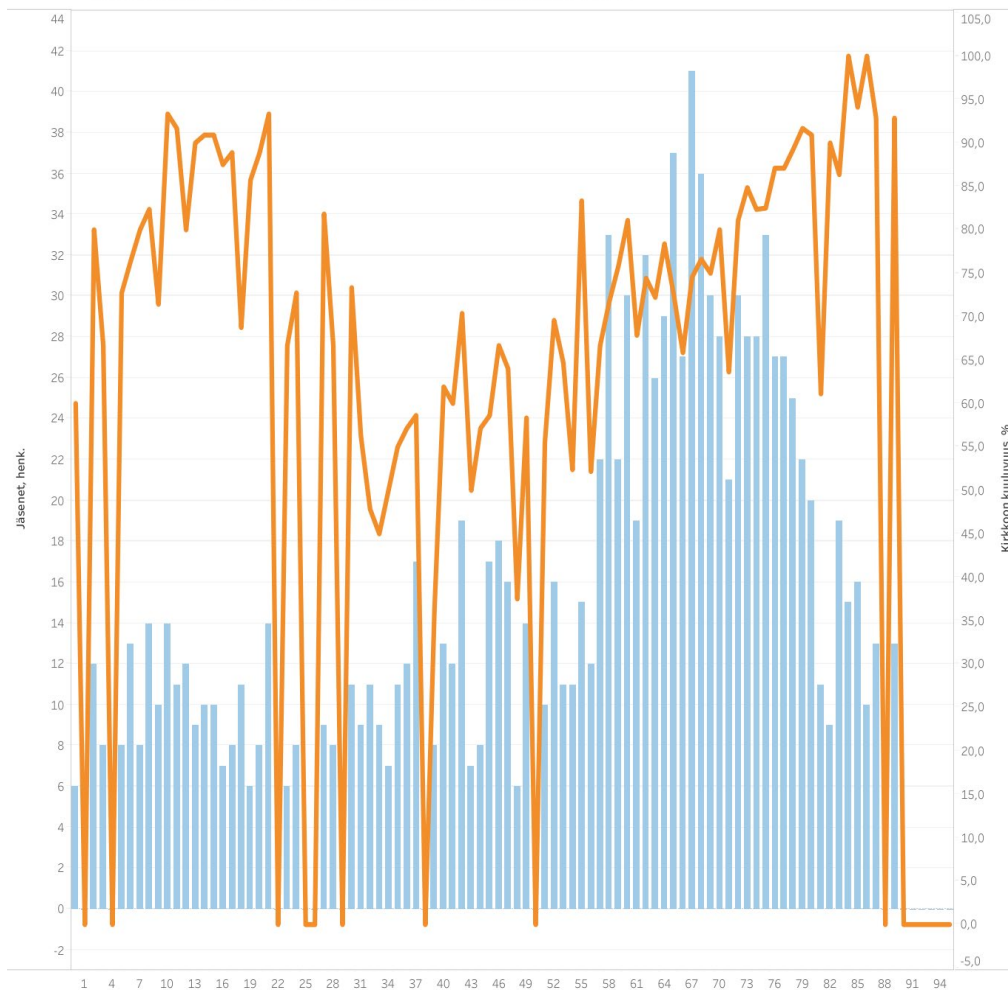
### Jäsenmäärän pienenemisen vaikutukset

Jäsenmäärän pieneneminen tuo seurakuntataloudelle taloudellisia ja toiminnallisia haasteita. Keskeisiä kielteisiä vaikutuksia ovat verotulokertymän pieneneminen sekä erityisesti ikäryhmäperusteisen, perheille, lapsille ja nuorille kohdennetun toiminnan suunnittelun ja toteuttamisen vaikeutuminen. Toiminnan toteuttamista haastavat pitkät välimatkat ja harva asutus sekä esimerkiksi kyläkoulujen lamppujen sammuminen. Rippikoulun järjestäminen on seurakunnan lakisääteinen velvollisuus. Vuonna 2025 Pelkosenniemen seurakunnassa kävi rippikoulun 8 oman seurakunnan jäsentä. Pelkosenniemen leiririppikoulun pitäminen Pyhätunturin alueella Kairosmajalla on esimerkki toimivasta järjestöyhteistyöstä. Kun nuorten ikäluokat ovat pieniä, voisi tämäntyyppistä yhteistyötä ehkä nykyisestäänkin

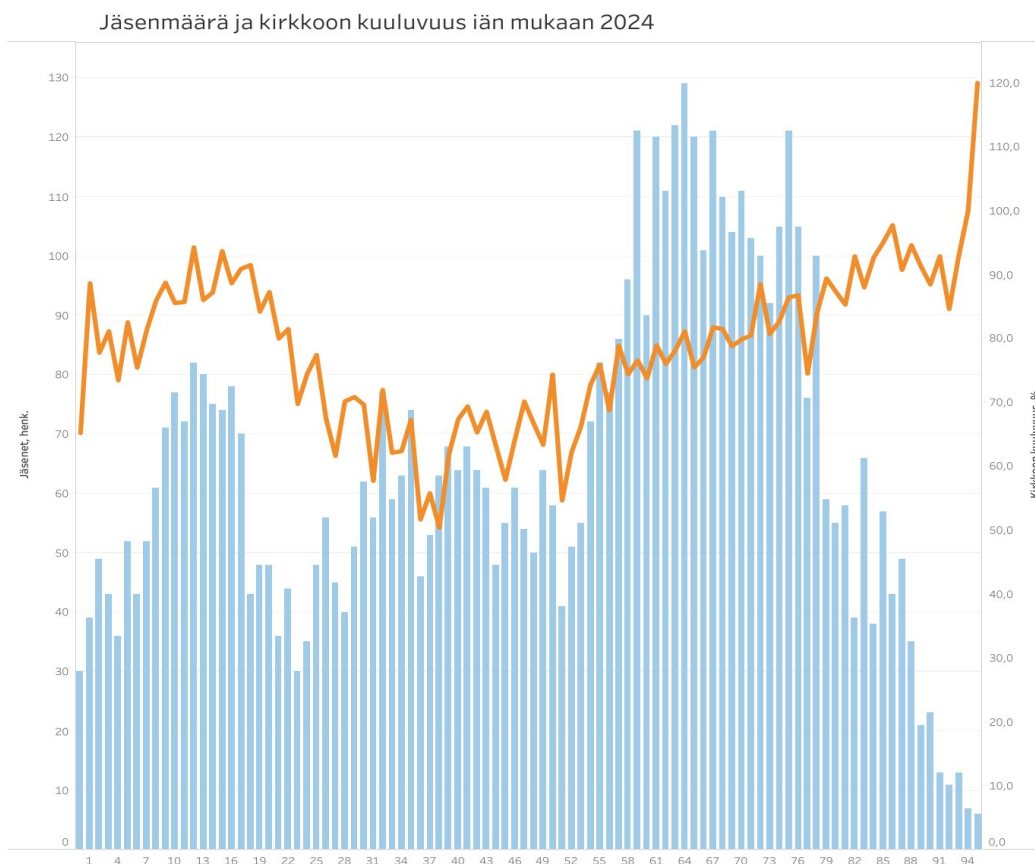
lisätä. Ehkä Sodankylän kunnan alueella asuvia rippikoululaisia voisi innokkaasti tulla samaan leiririppikouluryhmään. Savukosken ja Pelkosenniemen kuntien alueilla asuvat voisivat ehkä käydä rippikoulun myös Sodankylän seurakunnan Sattasvaaran leirikeskuksessa. Alueellisesti laaja-alainen yhteistyö toisi taloudellistakin säästöä.

### **Pelkosenniemen seurakunnan jäsenmäärä ja kirkkoon kuulumisen iän mukaan vuonna 2024, kirkkoon kuulumisprosentti oranssilla ja jäsenet sinisellä**

Jäsenmäärä ja kirkkoon kuulumuus iän mukaan 2024



## Sodankylän seurakunnan jäsenmäärä ja kirkkoon kuulumisen iän mukaan vuonna 2024, kirkkoon kuulumisprosentti oranssilla ja jäsenet sinisellä



Pelkosenniemen ja Sodankylän seurakuntien kirkkoon kuulumisprosenttia ikäryhmittäin tarkastellessa huomio kiinnittyy neljään seikkaan. 1) Alle 18-vuotiaita on Sodankylässä määrällisesti paljon. Se on vahva peruste painottaa seurakuntatyössä lapsi- ja nuorisotyötä sekä perhetyötä. 2) Aktiivi määrällisesti suuri ikääntynyt väki on seurakuntatyössä suuri voimavara molemmissa seurakunnissa. 3) Panostaminen vanhusväestön hyvinvointia tukevaan diakoniatyöhön on vahvasti perusteltua. 4) Paikkakunnalta poismuutto, väestön ikääntyminen ja alhainen syntyvyys ovat luonnolliset syyt jäsenmäärän vähittäiseen pienenemiseen.

### Pelkosenniemen seurakunnan henkilöstö

Seurakuntajaon muutostarvetta arvioitaessa lähtökohtana voidaan pitää, että seurakunnan tulee pystyä hoitamaan perustehtävänsä. Kirkkolaisissa (KL 3:1) on määritelty seurakunnan tehtävät seuraavasti: ”Seurakunta toteuttaa kirkon tehtävää huolehtimalla jumalanpalvelusten pitämisestä, sakramenttien toimittamisesta sekä muista kirkollisista toimituksista, kristillisestä kasvatuksesta ja opetuksesta, sielunhoidosta, diakoniasta, lähetystyöstä ja muista kristilliseen sanomaan perustuvista julistus- ja palvelutehtävistä.”

Työntekijämäärältään pieni Pelkosenniemen seurakunta on niukkuudesta huolimatta kyennyt hoitamaan perustehtävänsä. Seurakunnan Facebook -sivustoa marraskuussa 2025 selailemalla havaitsee, että seurakunnan elämä ja toiminta on monipuolista, yhteistyöhakuista ja yhteistyökykyistä.

Vapaaehtoisten toimijoiden innokkuus on suuri.

Jos Pelkosenniemen seurakunta liittyy alue seurakuntana Sodankylän seurakuntaan, tulee sen työntekijöistä Sodankylän seurakunnan työntekijöitä. Heidän virka- ja toimipaikastaan päättäisi muuttuneessa tilanteessa Sodankylän seurakunta.

Marraskuussa 2025 Pelkosenniemen seurakunnassa on kaksi vakinaista työntekijää, diakoniatyöntekijä ja seurakuntamestari. Muita työntekijöitä ovat vt. kirkkoherra, vs. nuorisotyönohjaaja ja ostopalveluna (40 %) talouspäällikkö Sallan seurakunnasta. Diakoniatyöntekijän tehtävänkuvaan kuuluu kirkkoherranviraston hoitoa 20 %. Hänen laaja-alaiseen tehtävänkuvaansa sisältyy myös lähetyssihteerin tehtävät. Kanttorin tehtävät hoidetaan toimituspalkkioisesti.

Vuonna 2024 henkilöstökulut olivat maltilliset 48,45 % verotuloista. Huhtikuun 2025 seurakuntavierailulla työntekijöiden jaksamisen todettiin olevan ääri rajoilla. Särkymisvaraa ei ole lainkaan. Sijaisjärjestelyt ovat ylivoimaisen vaikeita (Raportti Oulun hiippakunnan tuomiokapitulille konsultoinnista Pelkosenniemen seurakunnassa 7.-8.4.2025). Vt. kirkkoherra Anitta Kuusisen työ sai seurakuntavierailulla runsaasti kiitosta. Kuitenkin todettiin, että seurakuntatyön suunnittelu, arviointi ja tavoitteellinen tulevaisuuteen suuntautuminen on liian haasteellista alituisten kirkkoherravaihdosten vuoksi. Realistisesti todettiin, että kappeliseurakuntarakenne ei tuone Pelkosenniemelle lisää työntekijöitä. Liitoksen myötä tulevan kollegiaalisen tuen merkitystä korostettiin. Liitoksen nähtiin tuovan joustavuutta myös sijaisjärjestelyihin.

Kirkon keskushallinnon ohjeistuksessa tuomiokapituleille on määritelty mm. seuraavat seurakuntien tilanteeseen puuttumisen kynnykset: a) Ongelmat seurakunnan perustehtävien hoitamisen kannalta välttämättömän ja riittävän henkilöstön rekrytoinnissa, b) Jatkuvat sijaisjärjestelyiden ongelmat, c) Työhyvinvoinnin ja työssä jaksamisen ongelmat.

## **Sodankylän seurakunnan henkilöstö**

Sodankylän seurakunnan henkilöstön lähempi tarkastelu ei tässä selvityksessä ole tarkoituksenmukaista. Henkilöstön määrä ja tehtävät ovat kuitenkin liitosneuvotteluissa välttämättä huomioon otettavia asioita.

(Sodankylän seurakunnan henkilöstötiedot ovat vuoden 2024 Toimintakertomus ja Tasekirjasta)

Seurakunnan henkilöstön määrä 31.12.2024 oli keskimäärin 19 henkilöä.

Vakituisia kokoaikaisia palvelussuhteita oli 18, mutta tehtäviä oli hoitamassa vuoden aikana myös sijaisia ja avoimen tehtävän hoitajia. Vakituista naisia

oli 14 ja miehiä 4. Määräaikaisissa palvelussuhteissa oli 3 henkilöä ja yksi työntekijä oli tarvittaessa töihin kutsuttava. Kesätyöntekijöinä on toiminut kirkonesittelijöitä ja hautausmaan kesätyöntekijöitä sekä kesäkaudella hautausmaanhoitaja. Kuluneen vuoden aikana henkilöstön määrässä ei tapahtunut merkittäviä muutoksia.

### **Henkilöstön määrä tehtäväryhmittäin 31.12.2024 (tilasto sisältää vakituiset ja sijaiset)**

*Seurakuntapapisto 3, kirkkomuusikot 1, diakoniatyöntekijät 2, nuorisotyöntekijät 2, varhaiskasvatuksen työntekijät 2, hallinto- ja toimistotyöntekijät 3, hautausmaantyöntekijät 1, kiinteistö- ja kirkonpalvelustyöntekijät 5, muut työntekijät 0*

Seurakuntaliitoksen toteutuminen kasvattaisi Sodankylän talouspäällikön työmäärää, koska seurakunnan vastuulla olevien kiinteistöjen määrä lisääntyisi. Mahdollisissa liitosneuvotteluissa on tehtävänkuvia tarkastelemalla viisasta estää talouspäällikön työmäärän kohtuuton lisääntyminen. Jossain määrin liitos lisäisi myös kirkkoherran vastuuta ja työmäärää. Kanttorin työmäärä lisääntyisi seurakuntaliitoksen myötä merkittävästi. Kirkkomuusikkoresurssin riittävyyden kriittinen tarkastelu on liitostilanteessa välttämätöntä kolmen kunnan alueelle laajentuvassa Sodankylän seurakunnassa jo pelkästään pitkien etäisyyksien vuoksi.

### **Pelkosenniemen seurakunnan kiinteistöt ja investoinnit**

Pelkosenniemen seurakunnan kiinteistöt ovat Pelkosenniemen kirkko ja seurakuntatalo sekä Savukosken kirkko. Seurakuntatalon kaikissa kolmessa asuinhuoneistossa on vuokralaiset. Myös Savukosken kirkolta tulee vuokratuloja asukkailta.

Savukosken kirkon alakerrassa on lapsi- ja nuorisotyöllä omat tilat, samoin työntekijöille työhuoneet. Pelkosenniemen seurakuntatalolla on vain kirkkoherran työhuone. Pyhätunturin alueella seurakunnalla ei ole käytössä toimitiloja. Siellä toimitaan Kairosmajalla, jonka omistaa Kansan Raamattuseura. Kiinteistöt ovat jokseenkin hyvässä kunnossa. Savukosken kirkon ilmanlaatu ei kuitenkaan ole riittävän hyvä. Siitä on tehty raportti jo vuonna 2015. Raportin mukaan ilmanvaihtoa on lisättävä ja alapohjassa olevat vanhat rakennusjätteet poistettava. Savukosken kirkon maalämpö- tai kaukolämpöhanke on vielä kesken. Avustusta maalämpöön siirtymiseen on myönnetty 74 800 €. Pelkosenniemen kirkkoon on hankittu vuonna 2025 uudet virtuaaliurut. Niistä ei ole velkaa. Seurakunta on luopunut kiinteistöistä, jotka eivät ole toiminnalle välttämättömiä. Tulevaisuudessakin kiinteistöt ja niiden ylläpito ovat keskeinen menoerä.

Seurakunnalla on hautausmaat Pelkosenniemen ja Savukosken kirkonkylässä, sekä Mairijoen mäntykankaalla, Pyhäntien varressa. Hautausmaita koskevia suunnitelmia ovat Savukosken hautausmaan laajentaminen, Pelkosenniemen

sankarihautausmaan sekä hautakivien kunnostus sekä yleinen hautausmaiden ylläpito ja korjaaminen tarpeen mukaan.

Metsämaata seurakunnalla on yhteensä noin 69 ha. Metsäpalstat sijaitsevat eri kohdissa Pelkosenniemen kunnan alueella. Palstoille on laadittu metsänhoitosuunnitelma vuosiksi 2017–2026.

### **Sodankylän seurakunnan kiinteistöinvestointeja vuonna 2025**

(vuoden 2025 talousarvio sekä toiminta- ja taloussuunnitelma 2025–2027)

Talousarviovuonna 2025 seurakunnan taloutta rasittavat Uuden kirkon kattoremontti 1.500.000 ja seurakuntatalon remontti 200.000. Seurakuntatalon remontin toteuttamiskustannukset olivat arvioitua suuremmat, peräti 320.000. Uuden kirkon kattoremontti on siirretty vuoteen 2026. Talousarviossa todetaan: ”Vuoden 2025 rahavirta on talousarviossa selvästi negatiivinen erityisesti suurten investointien myötä. Seurakunnan taseasema on kuitenkin vahva. Hankkeita voidaan rahoittaa omalla pääomalla, mutta koska kyseessä on nyt taloudellisesti todella merkittäviä hankkeita, niin osittain niitä on syytä rahoittaa myös lainarahalla.”

### **Pelkosenniemen seurakunnan talous**

(Lähteinä Pelkosenniemen seurakunnan tilinpäätös 2024 sekä Pelkosenniemen seurakunnan Talousarvio 2025 ja toiminta- ja taloussuunnitelma 2025-2027)

Mahdollisesti vuonna 2026 toteutuvaan seurakuntaliitokseen ei ole varauduttu Pelkosenniemen seurakunnassa eikä myöskään vastaanottavassa Sodankylän seurakunnassa. En tietenkään ole varauduttu, koska tuomiokapituli on päättänyt liitoksen valmistelun aloittamisesta ja määrännyt selvittäjän vasta lokakuussa 2025. Tavalla tai toisella toteutettava Pelkosenniemeä koskettava mahdollinen seurakuntarakenteen muutos on toki ollut jo kymmenisen vuotta vireillä. Seurakuntatalouksien yhdistämisen vaatimat käytännön toimenpiteet ovat ajankohtaisia vasta seurakuntaliitosprosessissa.

Pelkosenniemen kirkollisveroprosentti nostettiin takaisin 1,95 %:iin vuodelle 2024. Myös suunnitelmavuosien 2025–2027 tuloveroarviossa on käytetty samaa tuloveroprosenttia.

Tuloveroprosentit aikaisemmilta vuosilta:

Vuosi	2022	2023	2024	2025
Tulovero %	1,95	1,90	1,95	1,95

## Kirkollisverotulojen tuotto:

Vuosi	Kirkollisverotulo €	Muutos %
2019	393291	- 0,4
2020	380395	- 3,3
2021	407603	+ 7,1
2022	409203	+ 0,4
2023	448085	+ 9,5

Kirkkohallitus arvioi kirkollisverotulojen kasvavan vuoteen 2030 saakka. Siitä eteenpäin niiden arvioidaan pienenevän.

## Kirkon saaman valtionavun jako-osuus

Vuosi	Osuus €	Muutos %
2019	37520	- 3,3
2020	38040	+ 1,4
2021	37992	+ 0,9
2022	38885	+ 1,1
2023	39189	+ 0,8

Valtion rahoitus vuodelle 2025 seurakunnan yhteiskunnallisten tehtävien hoitamista varten on noin 38500 euroa. Valtiovallan tiukkojen säästötoimisen vuoksi valtion rahoitus pienentynee tulevina vuosina.

Pelkosenniemen seurakunnan taloutta ja toimintaa on sopeutettu viimeisten vuosien aikana, minkä myötä taloudellinen tilanne on parantunut ja tilinpäätökset ovat olleet ylijäämäisiä. Vuoden 2024 tilinpäätös oli 19 470,94 € ylijäämäinen (2023: 20 864,97 €). Henkilöstökulujen määrä on laskenut vuonna 2024 edelliseen vuoteen verrattuna (24 052,20 €), mikä johtuu henkilöstön määrästä ja palkkojen sivukulujen laskusta. Henkilöstökulujen osuus verotuloista on laskenut 6,05 prosenttia vuodesta 2023. Ylijäämäisten tilinpäätösten perusteella Pelkosenniemen seurakunnan talous näyttäisi olevan hyvällä mallilla.

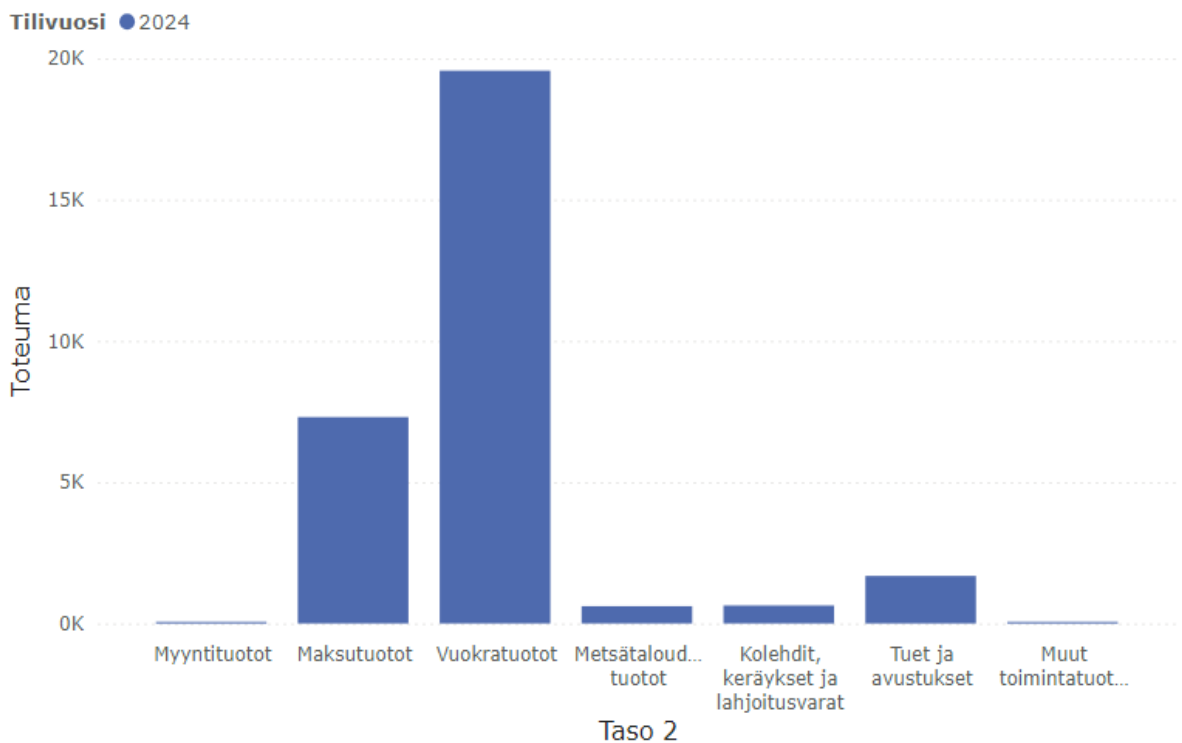
Jos vakanssit olisivat olleet täytettyinä, viime vuosien tilinpäätökset olisivat kuitenkin olleet miinuksella. Pienen seurakuntatalouden ylijäämäiset tilinpäätökset johtuvat pienistä työvoimakustannuksista. Pääosin säästöt henkilöstökuluissa johtuvat rekrytointihaasteista.

Toimintatuotot vuonna 2024 olivat 29 835,56 euroa ja ne olivat edellisen vuoden tasoa. Eniten laskivat maksutuotot (-1592,13 €) ja vuokratuotot

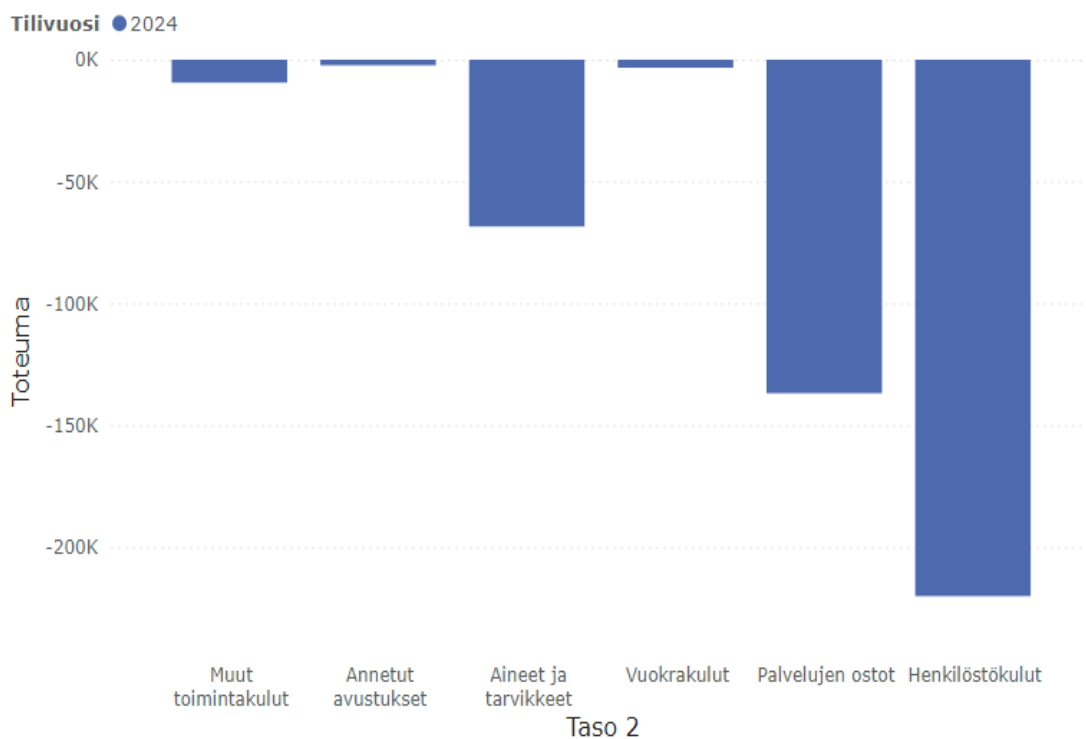
nousivat edellisestä vuodesta 4 664,06 €. Edellisen vuoden tuotot ilman kertaluonteisia eriä olivat 31 819,59 euroa.

Toimintakulut vuonna 2024 olivat -440 370,52 euroa ja ne kasvoivat edellisestä vuodesta yhteensä 3 032,47 euroa (0,7 %). Henkilöstökulut laskivat 24 052,20 euroa (10,9 %). Palveluiden ostot nousivat -29 298,71 euroa (27,2 %) ja aineet ja tarvikkeet laskivat 1 010,31 (1,5 %).

Toimintatuottojen prosentuaalinen jakauma vuonna 2024 on esitetty alla olevassa kaaviossa



## Toimintakulujen prosentuaalinen jakauma vuonna 2024



Kirkollisverojen tuotto oli 454 362,01 euroa, mikä on 6 276,82 euroa (1,4 %) enemmän kuin vuonna 2023. Pelkosenniemi laski kirkollisveroprosenttiaan valtionvarainministeriön suosituksen mukaisesti 0,05 %. Kirkollisverotulojen osuus kokonaistuloista oli 85,2 %. Valtionrahoitusta saatiin 39 465,96 euroa, mikä on 7,4 % kokonaistuotoista. Verotuskuluja maksettiin -5 687,93 euroa ja Kirkon rahastomaksuja -34 368,00 euroa. Nämä summat olivat lähes edellisvuoden tasolla.

Vuosikatetta kertyi 51 690,65 euroa. Tilikaudelle kohdistuneet poistot olivat -32 219,71 euroa.

Seurakunnan rahavarat vähenivät 19 129,96 euroa ja olivat vuoden lopussa yhteensä 440 138,51 euroa.

Seurakunnalla oli vuoden lopussa pitkäaikaista ja lyhytaikaista lainaa yhteensä 15 766,00 euroa.

Vuoden 2024 taseen loppusumma on 967 208,26 euroa. Tase pieneni 10 959,54 eurolla. Pysyvät vastaavat olivat 525 656,65 euroa. Ne nousivat 9 444,39 euroa koneiden ja kalusteiden hankinnan sekä asunnon remontin myötä. Vaihtuvat vastaavat (saamiset ja sijoitukset) olivat 441 551,61 euroa. Rahavarat olivat tilikauden lopussa 440 383,51 euroa ja ne vähenivät 19 129,96 eurolla. Rahavaroihin ei sisälly lahjoitusrahastojen ja muiden toimeksiantojen varoja. Oma pääoma kasvoi 19 470,94 euroa, eli vuoden 2024 ylijäämän verran.

Vuoden 2024 tilinpäätöksessä seurakunnan taloudelliseksi riskiksi on kirjattu

jäsenmäärän alenemisesta johtuva kirkollisverotulojen laskeminen tulevina vuosina. Merkittäväksi toiminnalliseksi riskiksi on todettu pieni henkilöstön määrä ja ammattitaitoisten sijaisten rekrytointi.

Kirkkoneuvoston esityksessä vuoden 2024 tilinpäätöksessä todetaan:

”Taseen omassa pääomassa oleva edellisten tilikausien ylijäämä ennen vuoden 2024 tilinpäätöksen ylijäämäkirjausta on 315 042,09 euroa. Kirkkojärjestyksen edellyttämään esitykseen toimenpiteistä talouden tasapainottamiseksi ei ole tarvetta.”

Pelkosenniemen seurakunnan Tilinpäätös 2024 -asiakirjaan sisältyy analyttinen yksityiskohtainen toiminnan ja talouden tarkastelu kriisiytyvän seurakunnan mittareiden valossa.

Talouden tarkastelun yhteenvedona tilinpäätöksessä todetaan, että kriisiytyvän seurakunnan talouden mittarit eivät toteudu vuonna 2024. Vuoden 2024 tilikauden tulos oli positiivinen ilman kertaluonteisia eriä. Kirkollisveroprosentti on alle 2 % ja maksuvalmiuspäiviä on huomattavasti yli 90 päivää. Myös henkilöstökulujen osuus toimintakuluista on ollut laskeva. Myös todetaan, että seurakunnan jäsenmäärä on alle 1370 jäsentä ja henkilöstön määrä on pieni.

Selvittäjänä totean, että taloudellisesti itsenäisen Pelkosenniemen seurakunnan taloutta on hoidettu hyvin. Pelkosenniemen seurakuntatalouden tunnusluvut eivät täytä kriisiytyväksi määritellyn seurakunnan talouden mittareita. Kuvaavana yksityiskohtana mainittakoon, että maksuvalmius on pitkä, peräti 301 päivää! Pelkosenniemen talouspäällikkö (40 %) Päivi Roininen kertoi sähköpostitse marraskuussa 2025, että seurakunnan rahatilanne on nyt ollut hyvin vakaa, vaikka maksettiin virtuaaliurut suoraan käyttämättä mitään lainaa. Lainaa on jäljellä vajaa 5850 €, josta viimeinen erä 5/2026.

Kriisiytyvän seurakunnan toiminnan ja hallinnon niiden mittareiden valossa, jotka koskevat henkilöstöä, Pelkosenniemen seurakunnan tilanne ei ole ollenkaan hyvä.

Tilinpäätöksessä todetaan, että johtamisen haasteena on viime vuosina ollut erityisesti kirkkoherrojen vaihtuminen. Tämä huomioiden on hallinto ja johtaminen ollut kuitenkin sujuvaa ja yhteistyötä on tehty lähiseurakuntien kesken ja rovastikunnan sisällä. Pakolliset toimintasuunnitelmat on kyetty tekemään mutta isompien strategioiden työstämiseen ei ole ollut mahdollisuuksia. Selvittäjänä mainitsen yhtenä henkilöstön vaihtuvuudesta johtavana esimerkkinä seurakunnan sisäistä valvontaa koskevan maininnan. ”Seurakunnassa sisäisen valvonnan ohjeita ei ole päästy aloittamaan henkilöstön vaihtuvuuden vuoksi. Valmistelut aloitetaan Kirkkohallituksen vuonna 2004 antamien ohjeiden mukaisesti”.

Tilinpäätöksessä todetaan myös, että henkilöstön määrä on vuonna 2024 ollut neljä työntekijää. Se tarkoittaa, että särkymävaraa ei ole. Vähäinen henkilöstö ja pitkät etäisyydet asettavat haasteen.

Tilinpäätöksessä mainittujen henkilöstöä koskeviksi kriisiytyvän seurakunnan tuntomerkeiksi on selvittäjänä lisättävä henkilöstön jaksamiseen liittyvät haasteet, vaikeudet sijaisten saamisessa sekä henkilöstön rekrytointihaasteet.

Oulun hiippakunnan tuomiokapituli ei viittaa Pelkosenniemen seurakunnan talouteen, kun se perustelee selvittäjän määräämistä (Oulun hiippakunnan tuomiokapitulin istunto XI/2025 16.10.2025 § 54). Tuomiokapitulin tehtäväksi annon perusteella selvittäjän tehtävä on arvioida, olisiko kirkon tehtävä Pelkosenniemen ja Savukosken kuntien alueilla toteutettavissa pienellä työntekijämäärällä nykytilannetta kohtuullisemmin taloudellisesti itsenäisen seurakunnan rakennetta hallinnollisesti keveämmällä seurakuntarakenteella. ”Seurakunta toteuttaa kirkon tehtävää huolehtimalla jumalanpalvelusten pitämisestä, sakramenttien toimittamisesta sekä muista kirkollisista toimituksista, kristillisestä kasvatuksesta ja opetuksesta, sielunhoidosta, diakoniasta, lähetystyöstä ja muista kristilliseen sanomaan perustuvista julistus- ja palvelutehtävistä” (KL 3:1).

### **Sodankylän seurakunnan talous**

(lähteinä Sodankylän toimintakertomus ja tasekirja 2024 sekä talousarvio 2025 ja toiminta- ja taloussuunnitelma 2025-2027)

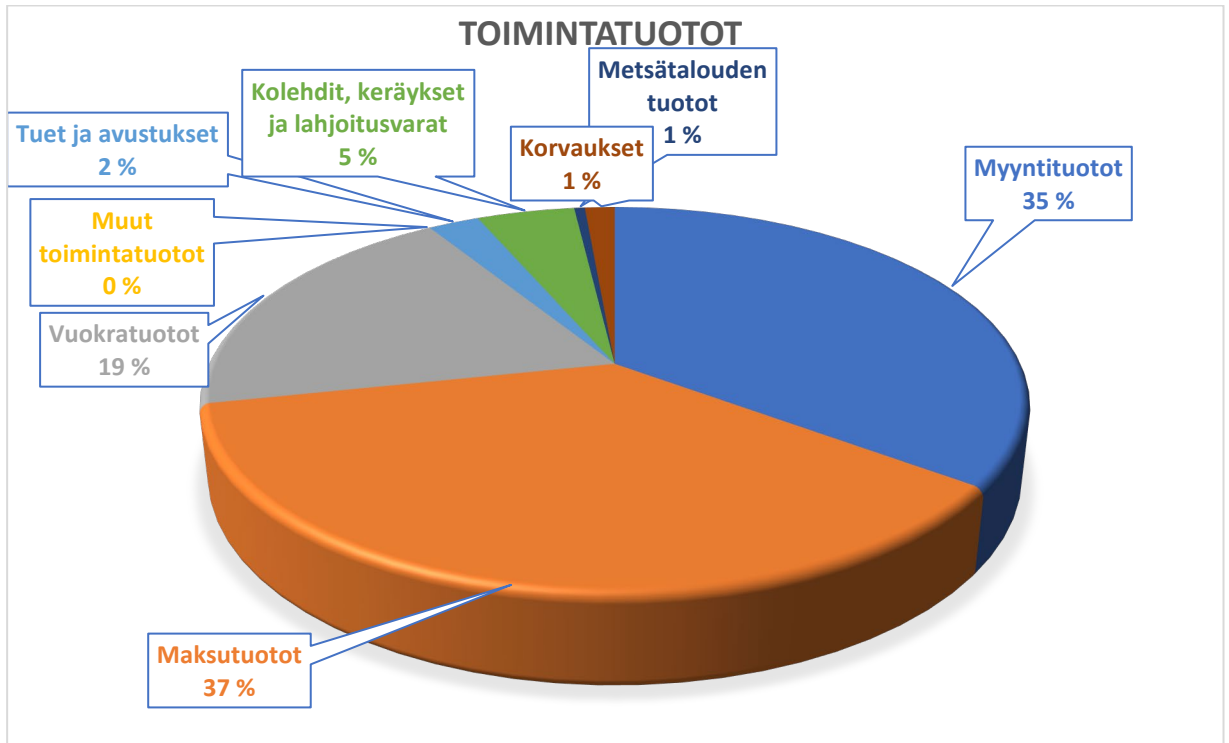
Katsauksessa talouteen todetaan, että jäsenmäärän jatkuva väheneminen on syytä ottaa huomioon talouden pitkántähtäimen suunnittelussa, sillä väistämättä tämä vaikuttaa esimerkiksi verotulokertymään. Myös todetaan, että seurakunnan taloudellinen tilanne on pysynyt vakaana sekä seuraavat luottamuselimien asettamat tavoitteet ovat toteutuneet kertomusvuoden aikana:

1. Veroprosentti 1,4 %
2. Perittävät maksut ja käyttökorvaukset pidetään ennallaan
3. Henkilökunnan määrään ei tule merkittäviä muutoksia
4. Palvelujen tasosta ei tingitä
5. Maksuvalmius pidetään vakaalla tasolla

Vuoden 2024 talousarvio oli vahvistettu 92 617,00 euroa alijäämäiseksi. Vuoden 2024 tulos oli kuitenkin 180 221,19 euroa ylijäämäinen.

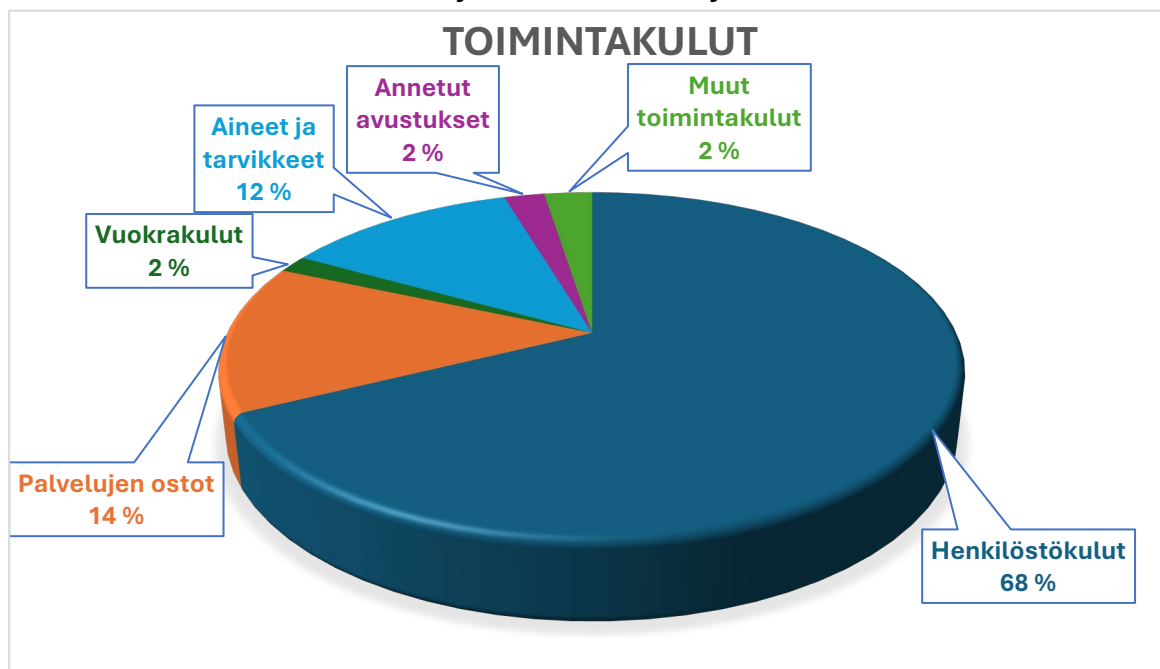
Toimintatuotot tilinpäätösvoonna olivat yhteensä 132 658,19 euroa, kun edellisvuonna määrä oli 122 345,43 euroa. Toimintatuottojen määrässä ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia.

Alla olevassa kaaviossa on esitetty toimintatuotot 2024 tiliryhmittäin



Toimintakulut tilinpäätösvuonna olivat yhteensä 1 645 821,92 euroa, kun edellisvuonna määrä oli 1 512 372,39 euroa. Toimintakulut ovat hieman nousseet edellisvuodesta. Suurimpana vaikuttavana tekijänä ja kulueränä ovat tietysti jälleen henkilöstökulut.

**Alla olevassa kaaviossa on eritelty toimintakulut tiliryhmittäin 2024**



Sodankylän seurakunnassa kirkollisverotulot olivat 62 142,18 euroa suuremmat vuonna 2024 kuin mitä talousarvioon oli arvioitu. Kirkollisverotuloja saatiin yhteensä 1 762 142,18 euroa. Edellisvuonna kirkollisverotulokertymä oli 1 706 807,52 euroa, eli nousua oli noin 3,2 %. Valtionrahoitusta saatiin 166 083,00 euroa. Verotuskuluja maksettiin 25 608,25 euroa sekä kirkon rahastomaksuja 146 502,00 euroa. Rahoitustuotot ja -kulut olivat plussalla 21 634,30 euroa.

Vuosikate oli plussalla 264 585,50 euroa, joten se riittää kattamaan tilikaudelle kohdistuneet poistot, joita oli 84 364,31 euroa. Seurakunnan rahavarat vähenivät 471 355,80 euroa ja olivat vuoden lopussa yhteensä 4 473 862,56 euroa.

Toiminnan tarkastelussa kriisiytyvän seurakunnan mittarien valossa todetaan, että kriisiytyvän seurakunnan talouden mittarit Sodankylän seurakunnassa eivät täyty eikä täten korjaavia toimenpiteitä tarvitse tässä yhteydessä käsitellä.

<b>Kriisiytyvän seurakunnan talouden mittarit</b>	<b>2024</b>
1. Tilikauden tulos ilman kertaluonteisia eriä on negatiivinen kolmena peräkkäisenä vuotena tai viimeisen tilikauden tulos on negatiivinen ilman kertaluonteisia eriä ja kirkollisveroprosentti on 2,0 tai korkeampi.	Tilikauden tulos on positiivinen. Kirkollisveroprosentti on 1,40 %.
2. Seurakunnan taseessa oleva edellisten tilikausien yli/alijäämä luku on tilinpäätöksen perusteella menossa alijäämäiseksi, eikä sen kattamista seuraavan kolmen vuoden aikana voida laskelmin osoittaa ilman kertaluontoisten erien tai metsänhoitosuunnitelman ylittävän myynnin toteuttamista.	Taseessa on edellisten tilikausien ylijäämää 2 096 529,07 euroa.
3. Maksuvalmius on alle 90 päivää, tai maksuvalmius heikkenee kolmena peräkkäisenä tilikautena.	Maksuvalmius (rahavarojen riittävyys) on 578 päivää.
4. Henkilöstökulujen osuus toimintakuluista kasvaa kolmena peräkkäisenä vuonna.	Henkilöstökulujen osuus toimintakuluista ei ole kasvanut kolmena peräkkäisenä vuonna.

Sodankylän seurakunnassa eivät täyty myöskään kriisiytyvän seurakunnan toiminnan ja hallinnon mittarit.

**Toiminnan ja hallinnon mittarit on eritelty alla.**

<b>KRIISIYTYVÄN SEURAKUNNAN TOIMINNAN JA HALLINNON MITTARIT</b>
<b>Seurakunnan yhteiskunnalliset tehtävät</b>
Puutteet hautaustoimen tai hautausmaan ylläpitotehtävien hoidossa
Epäkohdat kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten ja irtaimiston ylläpitotehtävien hoidossa
Puutteellisuudet kirkonkirjojen ja väestötietojärjestelmään liittyvien tehtävien hoidossa
<b>Seurakunnan hallinto ja viranomaistoiminta</b>
Toimielinten kokoonpanoon ja toimivuuteen liittyvät ongelmat
Hallintomenettelyn puutteellisuudet

<b>Seurakunnan toimintaorganisaatio</b>
Perustehtävien (KL 4:1) mukaisen toiminnan ylläpidon ilmeiset puutteet ja laiminlyönnit
Seurakunnan jäsenmäärä on laskenut viimeisten viiden vuoden aikana 15 % ja on arviointihetkellä alle 2000 jäsentä
Jäykkä, lokeroitunut, eristäytynyt ja/tai uusiutumiskyvytön toimintakulttuuri
<b>Johtaminen seurakunnassa</b>
Johtamisen heikkoudet
Johtamista tukevat strategiset linjaukset, kuten toimintasuunnitelma, seurakunnan strategia/toimintalinjaus/missio/visio, kiinteistöstrategia, henkilöstösuunnitelma, koulutussuunnitelma tai valmiussuunnitelma puuttuvat
Puuttumattomuus seurakunnan operatiivisessa johtamisessa esiintyviin pitkäaikaisiin ongelmiin
Haluttomuus yhteistyöhön lähiseurakuntien, rovastikunnan muiden seurakuntien ja/tai tuomiokapitulien kanssa
<b>Seurakunnan henkilöstö</b>
Henkilöstön määrä
Henkilöstön työhyvinvoinnissa on toistuvia ongelmia
Ongelmat riittävän henkilöstön määrässä ja rekrytoinnissa työaloittain tarkasteltuna

Sodankylän seurakunnan talous on vahva. Osaavaa henkilöstöä on riittävästi. Seurakuntalaisia laadukkaasti palvelevalle toiminnalle on vakaa perusta. Toki Sodankylän seurakunnallakin on merkittäviä haasteita nyt ja tulevaisuudessa.

Talousarviovuonna 2025 seurakunnan taloutta rasittavat Uuden kirkon kattoremontti 1.500.000 ja seurakuntatalon remontti 200.000.

Investoinnit kiinteistöjen kunnossapitoon ovat mittavia, mutta välttämättömiä. Niiden vuoksi vuoden 2025 talousarvio on alijäämäinen. Myös vuosien 2026 ja 2027 odotetaan jäävän alijäämäisiksi. Alijäämien kattamisesta todetaan

talousarviossa, että mahdolliset alijäämät voidaan kirjata edellisten vuosien ylijäämien vähennykseksi. Lisäksi todetaan, että talouden tilanne ei ole aivan niin huolestuttava kuin viimeiset talousarviovuodet ovat antaneet ymmärtää. Tilinpäätökset ovat olleet talousarvioennusteita positiivisempia. Kirkollisveroprosenttia kommentoidaan samassa asiayhteydessä seuraavasti:

”Sodankylän seurakunnan osalta hyvinkin varteenotettava vaihtoehto on veroprosentin maltillinen korottaminen, sillä Sodankylän seurakunnan kirkollisveroprosentti on vielä hyvinkin maltillinen verrattuna esimerkiksi suurimpaan osaan ympäristöseurakunnista. Oulun hiippakunnan

veroprosenttien keskiarvo vuonna 2024 on 1,69 ja koko maassa 1,65. Kirkkovaltuusto on päättänyt pitää veroprosentin ennallaan vuonna 2025.”

## **Mahdollinen yksi yhteinen seurakuntatalous**

Pelkosenniemen pienen, talouden osalta kunnossa olevan seurakuntatalouden liittäminen Sodankylän seurakuntaan ei ole Sodankylän seurakuntataloudelle kohtuuton rasitus. Hyvin erisuuruiset kirkollisveroprosentit vaativat mahdollisessa liitostilanteessa kriittisen tarkastelun. Yhdistyneen seurakunnan kirkollisveroprosentti on viisasta pitää Sodankylän seurakuntatalouden nykytasolla, jos talouden realiteetit sen mahdollistavat. Kirkollisveroprosenttia ei ole viisasta nostaa liitosvaiheessa enempää kuin on välttämätöntä. Kirkollisveroprosentin nostaminen vaikkapa vain 1,5:een voisi liitostilanteessa tuntua sodankyläläisistä liian suurelta korotukselta. Pelkosenniemeläisten ja savukoskelaisten kirkollisveroprosentti laskisi liitoksessa joka tapauksessa paljon. Sodankylän seurakunnan henkilöstökulut vuoden 2024 tilinpäätöksessä olivat 68 % toimintakuluista. Henkilöstökuluissa syntyisi yhdistyneessä seurakunnassa säästöä, kun kanttorin tehtäviä ei hoidettaisi Pelkosenniemen ja Savukosken kuntien alueilla enää toimituspalkkioisesti eikä talouspäällikön tehtäviä hoidettaisi ostopalveluna. Koska Pelkosenniemen seurakuntatalous on Sodankylään verrattuna pieni, ei seurakuntaliitos näyttäisi välttämättä edellyttävän kirkollisveroprosentin nostoa Sodankylän seurakunnan kirkollisveroprosentin nykytasosta. Toki muut syyt voivat olla peruste kirkollisveroprosentin maltilliselle korottamiselle. Eri syistä väistämätön seurakunnan jäsenmäärän vähittäinen pieneminen on molempien mahdollisesti yhdistyvien seurakuntatalouksien yhteinen rasite nyt ja tulevaisuudessa. Jos seurakuntaliitos toteutuu, olisi pinta-alaltaan Lapin rovastikunnan suurimmaksi seurakunnaksi kasvaneen Sodankylän seurakunnan jäsenmäärä kirkkohallituksen jäsenennusteiden valossa 803 henkeä pienempi vuonna 2040 kuin vuoden 2024 lopussa. Onko seurakuntarakenteella merkitystä? Seurakuntarakenteen tehtävä on tukea seurakunnan elämää ja toimintaa alati muuttuvassa toimintaympäristössä. Rakenne voi vaihtoehtoisesti joko syödä vähäiset taloudelliset resurssit tai tukea niiden kohdentamista parhaalla mahdollisella tavalla seurakuntalaisten parhaaksi. Oulun hiippakunnan tuomiokapituli päätti istunnossaan 28.5.2025 (§ 19) jättää julistamatta Pelkosenniemen kirkkoherran virka haettavaksi enintään vuodeksi.

Ajatuksena oli, että vuoden aikana voidaan kartoittaa seurakunnan vaihtoehtoja ja mahdollisia tulevia ratkaisuja.

Juuri nyt, vuoden 2026 seurakuntavaalien väistämättä lähestyessä, on oikea aika seurakuntarakenteen muutokselle. Selvittäjänä totean, että älykäs organisaatio ennakoii ja varautuu, eikä liity muiden kanssa yhteen vasta sitten,

kun talous kriisiytyy. Vielä on riittävästi aikaa vaikuttaa aktiivisesti muutoksen sisältöön ja laatuun.

## **Kirkkolainsäädäntöä seurakuntajaon muuttamisesta**

### **KL 2 § 11 Seurakuntajaon muuttaminen**

Seurakuntajaon muuttamisella tarkoitetaan, että:

- 1) seurakunta lakkaa sen liittyessä toiseen seurakuntaan;
- 2) seurakunnat lakkaavat niiden yhdistyessä uudeksi seurakunnaksi;
- 3) seurakunnan alue jaetaan kahden tai useamman seurakunnan kesken siten, että jaettava seurakunta lakkaa;
- 4) osa seurakunnan alueesta siirretään toiseen seurakuntaan;
- 5) perustetaan uusi seurakunta; tai
- 6) seurakunta lakkautetaan.

Seurakuntajaon muuttamisesta päättää kirkkohallitus.

### **12 § Seurakunnan nimen muuttaminen**

Seurakunnan nimi voidaan muuttaa seurakuntajaon muuttamisessa sovellettavaa menettelyä noudattaen.

### **13 § Seurakuntajaon muuttamisen edellytykset**

Seurakuntajakoa voidaan muuttaa, jos muutos on kirkon tehtävän toteuttamisen kannalta tarkoituksenmukainen ja muutos parantaa seurakuntien tai seurakuntayhtymän toimintakykyä, toiminnan taloudellisuutta tai seurakuntalaisten kielellisten oikeuksien toteutumista.

Seurakuntajakoa voidaan muuttaa vain erityisen painavasta syystä, jos muutoksesta aiheutuu, että seurakunnan enemmistön kieli muuttuu vähemmistön kieleksi.

### **14 § Aloite seurakuntajaon muuttamiseksi**

Aloitteen seurakuntajaon muuttamiseksi voi tehdä seurakunnan kirkkovaltuusto tai seurakuntaneuvosto sekä tuomiokapituli tai piispa. Jos seurakuntajaon muutostarve johtuu kuntajaon muutoksesta tai koskee muuta kuin suomenkielistä, ruotsinkielistä tai kaksikielistä seurakuntaa, asian voi panna vireille myös kirkkohallitus.

Kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston on viipymättä ilmoitettava aloitteesta noudattaen, mitä julkisista kuulutuksista 10 luvun 28 §:ssä ja kirkkojärjestyksessä säädetään.

Seurakunnan jäsenille on varattava mahdollisuus jättää aloitteesta kannanotto tuomiokapitulille 14 päivän kuluessa aloitetta koskevan kuulutuksen julkaisemisesta.

### **15 § Omaisuuden siirtyminen**

Jos seurakunta yhdistetään toiseen seurakuntaan tai perustettavaan uuteen seurakuntaan, myös sen omaisuus, velat ja muut vastaavat sitoumukset siirtyvät. Jos seurakunnat tulevat kuulumaan seurakuntayhtymään, omaisuuden jakoa koskevat määräykset otetaan seurakuntayhtymän perussääntöön.

Jos seurakuntia jakamalla perustetaan uusi seurakunta tai jos seurakuntajaon muutos vaikuttaa huomattavasti seurakuntien läsnä olevien jäsenten lukumääriin, seurakuntien omaisuus jaetaan seurakuntien kesken. Jakoperusteista säädetään kirkkojärjestyksessä.

Vastuuta velasta tai sitoumuksesta ei saa siirtää ilman velkojan tai muun oikeudenhaltijan suostumusta.

### **16 § Järjestelytoimikunta**

Kun kirkkohallitus on päättänyt seurakuntajaon muuttamisesta, jolla perustetaan uusi seurakunta tai jolla seurakuntia yhdistetään, tuomiokapitulin on viipymättä asetettava järjestelytoimikunta, joka toimii siihen saakka, kun seurakunnalla on kirkkovaltuusto ja kirkkoneuvosto tai seurakuntaneuvosto.

Järjestelytoimikunnan tehtävänä on edustaa uutta tai laajentuvaa seurakuntaa sekä huolehtia sen hallinnon järjestämisestä. Järjestelytoimikunta päättää seurakunnan tuloveroprosentista ja muista seurakunnan toiminnasta aiheutuvista välttämättömistä ja kiireellisistä toimenpiteistä.

Järjestelytoimikuntaan sovelletaan muutoin, mitä kirkkoneuvostosta tai seurakuntaneuvostosta säädetään.

### **KL 9 § 10**

Kun kesken vaalikauden tapahtuu seurakuntajaon muutos, seurakunta liittyy seurakuntayhtymään tai eroaa siitä taikka seurakuntayhtymä puretaan, kirkkovaltuusto, yhteinen kirkkovaltuusto ja seurakuntaneuvosto muodostetaan edellisten vaalien tulosten perusteella.

Ylimääräiset vaalit toimitetaan, jos 1 momentissa tarkoitettu menettely ei ole mahdollinen tai jokin seurakunta vaatii vaaleja. Muutoksen ollessa vähäinen tai jäljellä olevan toimikauden lyhyt kirkkohallitus voi päättää, että ylimääräisiä

vaaleja ei toimiteta tai että seurakuntayhtymässä yhteisenä kirkkovaltuustona toimii jakamattoman seurakunnan kirkkovaltuusto tai entinen yhteinen kirkkovaltuusto.

Jos seurakunta yhdistetään toiseen seurakuntaan, kirkkovaltuuston tai seurakuntaneuvoston jäsenten paikat jaetaan seurakuntien kesken sen mukaan kuin kirkkojärjestyksessä tarkemmin säädetään yhteisen kirkkovaltuuston paikkojen jaosta.

Ylimääräisissä seurakuntavaaleissa valittujen toimikausi kestää kulumassa olevan vaalikauden loppuun. Jos vaali toimitetaan vaalikauden viimeisenä vuonna, toimikausi kestää seuraavan vaalikauden loppuun.

## **Kirkkojärjestyksen 2. luvun kohdassa Kirkon hallinnollinen jako on seuraavat säädökset seurakuntajaon muuttamisesta:**

### **1 § Aloite seurakuntajaon muuttamiseksi**

Aloite seurakuntajaon muuttamiseksi toimitetaan tuomiokapitulille. Aloite on perusteltava ja siihen on liitettävä asian arvioimiseksi tarpeellinen selvitys. Jos aloite koskee seurakunnan jonkin alueen siirtämistä toiseen seurakuntaan, alue on yksilöitävä. Seurakuntaneuvoston aloitteeseen on liitettävä yhteisen kirkkovaltuuston lausunto.

Tuomiokapituli voi hylätä aloitteen heti, jos se on ilmeisen epätarkoituksenmukainen. Jos sama aloite tulee vireille uudelleen vuoden kuluessa hylkäämispäätöksen tekemisestä, se on otettava valmisteltavaksi.

### **2 § Seurakuntajaon muuttamisen valmistelu**

Tuomiokapituli voi määrätä yhden tai useamman selvittäjän valmistelemaan seurakuntajaon muuttamista tai seurakuntayhtymän perustamista, muuttamista taikka lakkauttamista ja tekemään siitä ehdotuksen. Selvittäjällä on oikeus tutkia seurakuntien ja seurakuntayhtymien toimintaa, hallintoa ja taloutta koskevia asiakirjoja sekä saada niiden viranomaisilta apua tehtävänsä suorittamiseen. Selvittäjä antaa tuomiokapitulille ehdotuksensa ja selvityksessä kertyneet asiakirjat.

Tuomiokapitulin on kuultava aloitteesta, selvityksestä ja seurakunnan jäsenen kannanotosta niiden seurakuntien ja seurakuntayhtymien kirkkovaltuustoja, seurakuntaneuvostoja ja yhteisiä kirkkovaltuustoja, joita ehdotettu muutos koskee.

Tuomiokapitulin on tarvittaessa hankittava seurakunnan nimestä Kotimaisten kielten keskuksen lausunto, jos suunniteltu nimi ei ole ollut aiemmin seurakunnan nimenä tai jos nimen asianmukaisuus on muutoin syytä tarkistaa.

### **3 § Sopimus seurakunnan osa-alueen hallinnon järjestämisestä**

Seurakuntajaon muutoksen ollessa vireillä kirkkovaltuustot tai seurakuntaneuvostot voivat tehdä sopimuksen seurakunnan osa-alueen hallinnon järjestämisestä. Sopimus tulee voimaan samaan aikaan kuin kirkkohallituksen päätös seurakuntajaon muuttamisesta.

### **4 § Kirkkohallituksen päätös omaisuuden jaosta**

Kirkkohallitus päättää omaisuuden jaosta seurakuntajaon muuttamista koskevassa päätöksessä. Kirkkohallitus voi erityisestä syystä jättää omaisuuden jaosta päättämisen tapahtuvaksi myöhemmin ja päättää vain jaon tarpeellisuudesta sekä tarvittaessa jakoperusteista tehtävistä poikkeuksista.

### **7 § Järjestelytoimikunnan kokoonpano**

Tuomiokapituli määrää järjestelytoimikuntaan puheenjohtajaksi uuden tai laajenevan seurakunnan kirkkoherran sekä muut jäsenet ja näille henkilökohtaiset varajäsenet. Jäsenten ja varajäsenten tulee olla vaalikelpoisia seurakuntajaon muutoksen kohteena olevan seurakunnan luottamustoimeen. Järjestelytoimikunnan jäsenmäärä puheenjohtaja mukaan lukien määräytyy seurakuntien läsnä olevien jäsenten lukumäärän perusteella seuraavasti:

Seurakuntien jäsenmäärä	Järjestelytoimikunnan jäsenmäärä
20 000 tai alle	9
20 001–30 000	11
30 001–40 000	13
yli 40 000	15

Järjestelytoimikunta muodostetaan siten, että tuomiokapituli määrää seurakuntien kirkkoneuvostojen tai seurakuntaneuvostojen ehdotusten perusteella jokaisesta seurakunnasta yhden jäsenen ja jakaa muut paikat seurakuntien läsnä olevien jäsenten lukumäärien suhteessa.

### **8 § Järjestelytoimikunnan tehtävät**

Sen lisäksi, mitä kirkkolain 2 luvun 16 §:n 2 momentissa säädetään, järjestelytoimikunnan tehtävänä on:

- 1) valita seurakunnan vaalilautakunta ja sen puheenjohtaja sekä päättää äänestyspaikoista;
- 2) valmistella kirkkovaltuuston ensimmäisen kokouksen asiat;
- 3) hoitaa muut valmistelu- ja täytäntöönpanotehtävät;
- 4) tehdä henkilöstön siirtämistä ja sijoittamista koskevat päätökset, jollei evankelisluterilaisen kirkon viranhaltijasta annetun lain (653/2023) 34 ja 35 §:stä muuta johdu.

## **9 § Uuden tai laajentuvan seurakunnan hallinnon järjestäminen**

Kun seurakuntavaalien tulos on vahvistettu tai kirkkovaltuusto on muodostettu edellisen vaalin tuloksen perusteella, järjestelytoimikunnan puheenjohtajan on viipymättä kutsuttava valtuutetut ensimmäiseen kokoukseen.

Ensimmäisessä kokouksessaan kirkkovaltuusto:

- 1) hyväksyy seurakunnan hallintosäännön;
- 2) valitsee jäsenet kirkkoneuvostoon;
- 3) asettaa toimielimet;
- 4) päättää virkojen perustamisesta;
- 5) hyväksyy talousarvion.

Kirkkoneuvosto on heti toimivaltainen. Sen alaisten toimielinten toimikausi alkaa seurakuntajaon muutoksen tultua voimaan.

## **10 § Selvittäjän ja järjestelytoimikunnan kustannukset**

Tuomiokapituli päättää selvittäjän ja järjestelytoimikunnan toiminnasta aiheutuneiden kustannusten jakamisesta seurakuntien kesken.

## **Alue seurakunta Pelkosenniemen seurakuntarakenteena**

Jos Pelkosenniemen seurakunta liittyy alue seurakuntana Sodankylän seurakuntaan, on kyseessä seurakuntajaon muuttamisen ensimmäinen vaihtoehto: seurakunta lakkaa sen liittyessä toiseen seurakuntaan vaihtoehto (KL 2 § 11). Juuri tämän vaihtoehtoon valmistelun on Oulun hiippakunnan tuomiokapituli antanut selvittäjän tehtäväksi (tuomiokapitulin istunto XI/2025 16.10.2025 § 54).

Kirkkovaltuusto voi KL 3 § 8:n mukaan järjestää seurakunnan osa-alueita koskevaa hallintoa turvatakseen seurakunnan tehtävän toteutumisen ja osa-alueella asuvien jäsenten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet.

Jos seurakunnan alueena toimii alue seurakunta, kirkkovaltuusto päättää sen hallinnon järjestämisestä seurakunnan hallintosäännön KL (652/2023) 3 § 7 kohdan seurakunnan osa-alueen hallinto mukaisesti (KL 3 § 8).

Heinäkuun 1 päivänä 2023 voimaan tulleen kirkkolain (652/2023) 3 luvun 7 §:n mukaan kirkkovaltuusto määrää päätösvallan siirrosta hallinto- tai johtosäännössä. Kirkkovaltuusto myös hyväksyy seurakunnan hallintosäännön ja se sisältää tarpeelliset määräykset:

- 1) seurakunnan hallinnon järjestämisestä ja toimielimistä;
- 2) päätösvallan siirtämisestä toimielimille ja johtaville viranhaltijoille;
- 3) toimielinten päätöksentekotavoista ja hallintomenettelyistä;

#### 4) toimielinten kokousmenettelyistä.

Hallintosääntö korvaa aiemman kirkkolain mukaiset kirkkovaltuuston tai yhteisen kirkkovaltuuston työjärjestyksen, kirkkoneuvoston, yhteisen kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston ohjesäännön, johtokuntien johtosäännöt sekä kappeliseurakuntien ohjesäännöt. Uutta hallintosääntöä ei ole tarpeen alistaa tuomiokapitulin vahvistettavaksi, vaan se on seurakunnan tai seurakuntayhtymän itse päätettävissä.

**Jos aluehallintoa varten perustetaan toimielin, jolle delegoidaan alueellista päätösvaltaa, hallintoa hoitaa johtokunta.** Seurakunnan osa-alueen hallintoa koskevilla säännöksillä on korvattu entiset kappeliseurakuntia ja seurakuntapiirejä koskevat säännökset. Sääntely mahdollistaa edelleen myös kappeliseurakuntien ja seurakuntapiirien säilyttämisen ja uusien perustamisen. **Käytännössä osa-aluehallintoa on järjestetty myös ainakin alueseurakuntien ja kirkkopiirien nimisinä.**

Kirkkovaltuusto tai seurakuntaneuvosto voi päättää, että seurakunnan osa-alueen asioita hoitamaan asetetun toimielimen jäsenet tai osa jäsenistä valitaan alueella asuvien seurakunnan jäsenten esityksestä ja että toimielimen jäsenten asuinpaikan tulee olla asianomaisella alueella.

Seurakunnan hallintosäännössä voidaan KJ 3 § 31:n mukaan seurakunnan osa-alueen johtokunnan puheenjohtajalle ja osa-alueen toimintaa johtavalle papille antaa läsnäolo- ja puheoikeus kirkkovaltuuston ja seurakuntaneuvoston kokouksissa.

Jos seurakunnassa on sen osa-aluetta koskevaa hallintoa, on hallintosäännössä määrättävä osa-alueen nimi ja rajat (KJ 3:36,2). Osa-aluehallinto voidaan järjestää vain alueperusteisesti.

Kirkkovaltuusto voi itse päättää, mitä nimitystä seurakunnan osa-alueen hallinnosta käytetään. Määräyksen **1 momenttiin** voidaan kirjoittaa esim. ”Seurakunnassa on **Hämeenkosken kappeliseurakunta** niminen **kappeliseurakunta**, jonka alueena on **entisen Hämeenkosken seurakunnan alue sellaisena kuin se oli seurakunnan lakatessa 31.12.2006**”.

Seurakunnan osa-alueella voi olla oma pappi, joka voi olla kappalainen tai seurakuntapastori (ks. esim. KJ 3:37,2). Tämä ei kuitenkaan ole pakollista. Osa-alueelle yleensä kuitenkin osoitetaan nimetty pappi, vaikka hän hoitaisi muitakin tehtäviä. Pykälän **3 momentissa** on vaihtoehtoiset kohdat koskien kappalaista tai seurakuntapastoria sekä tämän hoitamien tehtävien laatua. Momentti voidaan kirjoittaa esim. ”Hollolan seurakunnassa on Hämeenkosken kappeliseurakuntaa varten kappalaisen virka, jonka tehtäviin kuuluu alueella tapahtuvan toiminnan johtaminen.” Johtokunnan toimivallasta valita alueen toimintaa johtava pappi määrätään johtokunnan tehtäviä ja toimivaltaa koskevassa tämän hallintosääntömallin 3 luvun 16 §:ssä. Jos määräyksen 3 momentti on tarpeeton, se poistetaan.

*9 § N:n kappeliseurakunnan/seurakuntapiirin/alueiseurakunnan/kirkkopiirin (jne.) johtokunta*

Johtokuntaan kuuluvat puheenjohtaja ja ..... muuta jäsentä. Valituilla jäsenillä on henkilökohtaiset varajäsenet.

TAI

Johtokuntaan kuuluvat puheenjohtaja ja ..... muuta jäsentä. Lisäksi johtokuntaan kuuluu ..... varajäsentä, joiden keskinäinen järjestys määrätään johtokuntaa valitessa.

Johtokunnan toimikausi on neljä kalenterivuotta.

Valittujen jäsenten ja varajäsenten tulee asua [osa-alueen nimi] alueella.

Johtokunnan jäsenet valitaan seurakunnan jäsenten esityksestä. / Alueella asuvilla seurakunnan jäsenillä on oikeus tehdä esitys ..... jäsenen ja varajäsenen nimittämiseksi johtokuntaan.

Johtokunnan puheenjohtajana toimii virkansa puolesta alueen toimintaa johtava pappi. Johtokunta valitsee keskuudestaan varapuheenjohtajan toimikaudekseen / ensimmäisen ja kolmannen vuoden ensimmäisessä kokouksessa.

TAI

Kirkkovaltuusto / Seurakuntaneuvosto valitsee johtokunnalle puheenjohtajan / puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan johtokunnan toimikauden ajaksi.

TAI

Johtokunta valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan toimikaudekseen / ensimmäisen ja kolmannen vuoden ensimmäisessä kokouksessa.

*(Vapaaehtoisten määräysten otsikot tai pykälien vapaaehtoiset momentit on merkitty sinisellä fontilla. Määräykset, jotka ovat vaihtoehtoisia tai joissa on vaihtoehtoisia momenteja tai kohtia, on merkitty punaisella fontilla.)*

**Perustelut:**

Seurakunnan osa-alueella delegoitua päätösvaltaa käyttävä johtokunta ei ole itsenäinen juridinen henkilö, vaan seurakunnan toimielin, jolla on hallintosäännössä tarkemmin määriteltyä päätösvaltaa. Hallintosäännössä on määrättävä seurakunnan osa-alueen johtokunnan kokoonpanosta ja tehtävistä (KL 3:36,2).

Johtokunnan jäsenten lukumäärä määritellään **1 momentissa**. Varajäsenet ovat usein henkilökohtaisia ja heitä on saman verran kuin varsinaisia jäseniä. Johtokunnan varajäsenten ei kuitenkaan tarvitse olla henkilökohtaisia, jolloin heitä voi olla eri määrä kuin varsinaisia jäseniä. Tällöin heidän keskinäinen järjestyksensä tulee päättää johtokuntaa asetettaessa ja varajäsenet kutsutaan

estyneen tai esteellisen jäsenen tilalle päätetyn kutsumajärjestyksen mukaisesti. Siten 1 momentissa on vaihtoehdot johtokunnalle, jossa on henkilökohtaisia varajäseniä sekä johtokunnalle, jossa on ei-henkilökohtaisia varajäseniä.

Pääsääntöisesti katsotaan, että toimielin voi asettaa alaisiaan toimielimiä vain toimikaudekseen. Siten **2 momentin** mukaan osa-aluehallinnon johtokunnan toimikausi olisi neljä kalenterivuotta. Jos seurakunnan hallintosääntöön on sisällytetty osa-aluehallinto, tulee myös uuden kirkkovaltuuston nimetä jäsenet alueneuvostoon, tms. alueelliseen toimielimeen.

Kirkkovaltuusto tai seurakuntaneuvosto voi päättää, että seurakunnan osa-alueen asioita hoitamaan asetetun toimielimen jäsenet tai osa jäsenistä valitaan alueella asuvien seurakunnan jäsenten esityksestä ja että toimielimen jäsenten asuinpaikan tulee olla asianomaisella alueella (KL 3:8,2). Siten **3 momentissa** on määräys johtokunnan jäsenten ja varajäsenten asuinpaikkavaatimuksesta. Määräys ei ole pakollinen. Momentin mukaan jäsenten ja varajäsenten tulee asua osa-alueella, jonka hallintoa hoitavaan johtokuntaan heidät valitaan. Asumisella tarkoitetaan, että henkilöllä tulee olla vakituinen asuinpaikka kyseisellä alueella. Myös **4 momentissa** on vapaaehtoinen muokattava määräys siltä varalta, että hallintosäännössä halutaan määrätä seurakunnan alueella asuvien jäsenten oikeudesta esittää jäseniä johtokuntaan kirkkolain 3 luvun 8 §:n 2 momentin mukaisesti. Tätä koskien momentissa on kaksi vaihtoehtoa, joista ensimmäisen mukaan kaikki johtokunnan jäsenet valitaan seurakunnan alueella asuvien jäsenten esityksestä ja toisen mukaan vain osa.

Johtokuntaan kuuluvien luottamushenkilöiden tulee olla vaalikelpoisia. Vaalikelpoinen seurakunnan luottamustoimeen on kristillisestä vakaumuksestaan tunnettu 18 vuotta täyttänyt seurakunnan konfirmoitu jäsen, joka ei ole vajaavaltainen (KL 9:2,1). Jos hallintosääntöön otetaan määräys siitä, että johtokunnan jäsenten ja varajäsenten asuinpaikan tulee sijaita määritetyllä alueella, on tämä myös vaalikelpoisuuden edellytys. Johtokuntaan tehtävänsä perusteella kuuluva viranhaltija tai työntekijä ei ole kirkkolain mukaan luottamushenkilö, joten häneen ei sovelleta luottamushenkilöä koskevia säännöksiä (KL 9:1).

Johtokunnan kokoonpanosta päätettäessä on otettava huomioon, että luottamushenkilöt valitaan joko enemmistövaalilla tai suhteellista vaalitapaa

käyttäen (KL 10:19 §). Jos johtokunnan jäsenten varajäsenet ovat henkilökohtaisia, ehdokkaat on hyväksyttävä ennen vaalia ja ehdokkaana tulee olla sekä varsinainen jäsen että tämän varajäsen. Ehdokkaiden hyväksyntä tarkoittaa sitä, että äänestettävät ehdokasparit ovat selvillä. Lisäksi on otettava huomioon naisten ja miesten edustus toimielimessä (KL 9:8). Ks. tämän mallisäännön 4 §:n perustelut.

Viimeisessä **5 momentissa** on kolme muokattavaa vaihtoehtoa johtokunnan puheenjohtajistoa koskien. Tarpeettomat kohdat poistetaan. Johtokunnan puheenjohtajana voi toimia alueen toimintaa johtava pappi virkansa puolesta. Myös kirkkovaltuusto tai seurakuntaneuvosto voi johtokuntaa nimittäessään nimittää sen puheenjohtajan toimikautensa ajaksi. Jos kirkkovaltuusto ei nimitä puheenjohtajaa, johtokunta valitsee puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan keskuudestaan. Puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja voidaan valita koko toimikaudeksi tai esimerkiksi kahdeksi vuodeksi kerrallaan.

## Alue seurakunnan historiaa ja nykytilanne

Kappeliseurakuntien historia ulottuu myöhäiskeskiajalle saakka. Esimerkkinä mainittakoon, että nykyisen Rovaniemen alue kuului 1300-luvulla Kemin kappeliseurakuntaan, myöhemmin Kemin emäseurakuntaan. Sitten Rovaniemi oli Kemin kappeliseurakunta vuodesta 1632 sen itsenäistymiseen, vuoteen 1785 saakka

Nykyään Suomen ev.lut. kirkossa on monia kymmeniä kappeliseurakuntia ja alue seurakuntia. Esimerkiksi Seinäjoen seurakunnassa on kolme kappeliseurakuntaa, Nurmo, Peräseinäjoki ja Ylistaro. Alue- ja kappeliseurakunnat ovat suuria ja pieniä. Esimerkiksi Nurmon kappeliseurakunnan alueella asuu noin 10.000 seurakuntalaista. Merijärven kappeliseurakunnan alueella asuu noin 1000 seurakuntalaista. Järvi-Kuopion kahdeksasta alue seurakunnasta pienin on Säyneinen, jossa on noin 700 jäsentä. Suomenniemi ja Ristiina ovat pienehköjä Mikkelin tuomiokirkkoseurakunnan alue seurakuntia. Vaala ja Utajärvi ovat Muhoksen alue seurakuntia. Osa-aluehallintoa on myös Suomen ortodoksisessa kirkossa. Pohjois-Suomen ortodoksisen seurakunnan kappeliseurakuntia ovat Lapin kappeli Rovaniemellä ja Kainuun kappeli Kajaanissa.

Suomen ev.lut. kirkossa alue seurakunnaksi kutsutaan maantieteellisesti laajan seurakunnan aluetta, jonka asioita hoitaa kyseisen alueen seurakuntavaalikelpoisten jäsenten keskuudesta valittu alueneuvosto

Kappeliseurakunnan pappia on perinteisesti kutsuttu kappalaiseksi. Myös seurakuntapastori voi vastata kappeli- ja alue seurakunnan alueen toiminnasta.

Alue seurakuntarakenteeseen päädytään usein seurakuntaliitostilanteessa. Alue seurakunta voidaan tuki perustaa myös muussa tilanteessa. Alue- ja kappeliseurakuntarakenteen voi myös purkaa, jos sitä perustelluista syistä ei pidetä tarkoituksenmukaisena.

## Esimerkit osa-aluehallintorakenteesta

Esimerkkeinä ovat itsenäisen Merijärven kunnan alueella toimiva, Ylivieskan seurakuntaan kuuluva Merijärven kappeliseurakunta, jossa on hieman alle tuhat Ylivieskan seurakunnan jäsentä. Muutettavat muuttaen Merijärven kappeliseurakunnan nimitys voisi olla alueiseurakunta. Sen kappelineuvosto voisi olla alueneuvosto. Toinen esimerkki ovat Muhoksen seurakuntaan 1.1.2025 liittyneet Utajärven ja Vaalan alueiseurakunnat. Myös Utajärvi ja Vaala ovat itsenäisiä kuntia. Ylivieskan seurakunnan hallintosäännössä on osio seurakunnan osa-alueen hallinto (KL 3 § 8). Siinä Merijärven kappeliseurakunnan asema on määritelty seuraavasti:

### 11 § Merijärven kappeliseurakunta

Seurakunnassa on Merijärven kappeliseurakunta, jonka alueena on Merijärven kunta. Merijärven kappeliseurakunnan kirkkona toimii Merijärven kirkko. Ylivieskan seurakunnassa on Merijärven kappeliseurakuntaa varten kappalaisen virka, joka vastaa alueella tapahtuvasta toiminnasta.

### 12 § Merijärven kappeliseurakunnan kappelineuvosto

Kappelineuvoston puheenjohtajana toimii virkansa puolesta kappeliseurakunnan kappalainen ja muina jäseninä 6 varsinaista jäsentä ja yhtä monta henkilökohtaista varajäsentä. Valittujen jäsenten ja varajäsenten tulee asua kappeliseurakunnan alueella ja olla vaalikelpoisia seurakuntavaalissa. Kappelineuvosto valitsee toimikautensa ensimmäisen vuoden ensimmäisessä kokouksessa keskuudestaan varapuheenjohtajan ja sihteerin. Toimikausi on neljä kalenterivuotta.

Vuoden 2025 alussa laajentuneen Muhoksen seurakunnan hallintosääntö on hyväksytty 6.11.2024 (KV 1/2024 § 6) Siinä todetaan, että Utajärven ja Vaalan seurakunta liittyvät Muhoksen seurakuntaan 1.1.2025 alkaen. Yhdistymisen tarkoituksena on kirkon perustehtävän toteutumisen ja seurakuntatyön turvaaminen Utajärvellä ja Vaalassa. Osa-aluehallinnon järjestämisestä todetaan: ”Seurakuntien on sovittava aluehallinnosta, jolla taataan entisille Utajärven ja Vaalan seurakunnille päätösvaltaa seurakuntatyön järjestämiseen omilla alueillaan.” Sekä Utajärven että Vaalan alueiseurakunnassa toimii johtokunta. Johtokuntaan kuuluvat puheenjohtaja ja 6 muuta jäsentä. Lisäksi johtokuntaan kuuluu 6 henkilökohtaista varajäsentä.

Johtokunnan toimikausi on neljä kalenterivuotta.

Valittujen jäsenten ja varajäsenten tulee asua oman alueiseurakuntansa alueella. Johtokunnan puheenjohtajana toimii virkansa puolesta alueen toimintaa johtava pappi. Johtokunta valitsee keskuudestaan varapuheenjohtajan toimikaudekseen.

Alueiseurakunnan johtokunnan tehtävät ja päätösvalta on Muhoksen seurakunnan hallintosäännössä määrätty seuraavasti:

Alueiseurakunnan johtokunta päättää:

- 1) seurakunnan talousarviossa sille osoitettujen varojen käytöstä;
- 2) seurakunnan osa-alueen omalla toiminnalla hankituista toimintatuotoista;
- 3) seurakunnalle kyseistä osa-aluetta varten lahjoitetun tai testamentilla annetun taikka lahjoitusvaroin hankitun sekä sellaisen omaisuuden sijaan tulleen omaisuuden ja sen tuoton käytöstä

Alue seurakunnan johtokunnan tehtävänä on

- 1) suunnitella ja kehittää seurakunnan hengellistä työtä alueellaan;
- 2) antaa kirkkoneuvostolle lausunto valittaessa alueen työtä johtavaa kappalaista sekä muita alueella seurakuntatyössä toimivia viranhaltijoita ja työntekijöitä;
- 3) tehdä kirkkoneuvostolle vuosittain sen määräämään ajankohtaan mennessä aluettaan koskeva toiminta- ja taloussuunnitelma; antaa kirkkoneuvostolle vuosittain sen määräämään ajankohtaan mennessä kertomus edellisen vuoden toiminnastaan ja määrärahan käytöstä;
- 4) valmistella oman alueensa kolehtisuunnitelma kirkkoneuvostolle;
- 5) suorittaa muut kirkkoneuvoston sille antamat tehtävät

Sen lisäksi, mitä kirkkojärjestyksen 3 luvun 30 §:ssä säädetään, seuraavalla seurakunnan osa-alueen toimintaa johtavalla papilla on läsnäolo- ja puheoikeus kirkkovaltuuston kokouksessa: 1) Utajärven alue seurakunnan kappalainen; 2) Vaalan alue seurakunnan kappalainen

Sen lisäksi, mitä kirkkojärjestyksen 3 luvun 37 §:ssä / 47 §:ssä säädetään, seuraavilla osa-aluehallinnon toimintaa johtavilla papeilla on läsnäolo- ja puheoikeus kirkkoneuvoston kokouksessa: 1) Utajärven alue seurakunnan kappalainen; 2) Vaalan alue seurakunnan kappalainen

Alue seurakuntien ja kappeliseurakuntien ohjeistuksia voi hyödyntää paikallisen toimintaympäristön tarpeet huomioiden. Ohjeistukset ovat tarpeen ainakin seuraavista asioista:

1. **Nimi ja rajat:** Alue seurakunnan virallinen nimi ja maantieteellinen toiminta-alue.
2. **Toiminta:** Alue seurakunnan tehtävät ja toiminnan yleiset periaatteet.
3. **Alueneuvosto:** Määräykset alueneuvoston kokoonpanosta (jäsenten lukumäärä, valinta), tehtävistä ja päätösvallasta.
4. **Talous:** Miten alue seurakunnan taloutta hoidetaan (yleensä alueneuvosto hoitaa, ja pääseurakunnan talousarviossa osoitetaan varoja sen toimintaan).
5. **Henkilöstö:** Säännökset alue seurakunnan papin ja muiden sille osoitettujen työntekijöiden tehtävistä ja asemasta.
  - Alue seurakunnan papin keskeinen tehtävä on yhdessä muiden työntekijöiden kanssa hoitaa alue seurakunnan alueella tapahtuvaa toimintaa.

## **Pelkosenniemen alue seurakuntarakenteen vahvuuksia**

- 1) Kahden kulttuuriltaan omaleimaisen kunnan, Savukosken ja Pelkosenniemen kuntien alueella toimivalla pienellä, taloudellisesti itsenäisellä Pelkosenniemen seurakunnalla on kirkkolainsäädännön velvoittamana samat hallinnolliset tehtävät kuin suurilla seurakunnilla.

- Alue seurakuntarakenne osana jäsenmäärältään lähes viisi kertaa suurempaa Sodankylän seurakuntaa keventää hallinnon.
- 2) Alue seurakuntarakenne ei lisää kohtuuttomasti Sodankylän virkamiesjohdon työmäärää. Virkavastuu osa-aluehallinnon toteuttamisesta on alue seurakuntaan hallintosäännössä osoitetulla papilla.
  - 3) Yksityiskohdiltaan erilaisia toteutusmalleja tarjoava kirkon hallinto- ja johtosääntö mahdollistaa seurakunnan osa-alueen hallinnon toteuttamisen toimintaympäristön seurakunnalliset tarpeet joustavasti huomioon ottaen.
  - 4) Pelkosenniemen ja Savukosken kuntien alueille seurakuntaliitoksessa osoitettava pieni henkilöstömäärä voidaan alue seurakuntarakenteessa suunnata toiminnallisesti ja taloudellisesti viisaalla tavalla palvelemaan kirkon perustehtävän toteuttamista.
  - 5) Alue seurakuntarakenne tukee työntekijöiden jaksamista. Se tuo kollegiaalista tukea ja joustavuutta sijaisjärjestelyihin.
  - 6) Alue seurakuntarakenne lisää alueelle osoitettujen työntekijöiden ja myös muiden Sodankylän seurakunnan työntekijöiden työsuhdeturvaa jäsenmäärän pienenemisestä tulevaisuudessa mahdollisesti aiheutuviissa yhteistoimintaneuvotteluissa.
  - 7) Alue seurakuntarakenne turvaa Pelkosenniemen alue seurakunnan alueella asuvien seurakunnan jäsenten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia (KL 3:8).
  - 8) Paikallisen osallistamisen mahdollistavan rakenteen merkitys korostuu pitkien maantieteellisten etäisyyksien todellisuudessa.
  - 9) Alue seurakunta Sodankylän seurakunnan osa-alueena tukee pitkän historian saatossa muotoutunutta ja alati muuttuvaa pelkosenniemeläisten ja savukoskelaisten paikallisidentiteettiä.
  - 10) Läheisyysperiaate toteutuu, kun toiminnan suunnittelu, toteutus ja arviointi tapahtuvat alueneuvostossa.
  - 11) Alue seurakuntarakenteen turvaava mahdollisuus vaikuttaa oman lähialueen seurakunnalliseen elämään ja toimintaan tukee paikallista yhteisöllisyyttä ja vahvistaa jäsentietoisuutta.

## Yhteenvetoa

Seurakuntaliitosten historia on pitkä sarja onnistumisia ja valitettavasti myös epäonnistumisia. Historia opettaa, että seurakuntaliitokset tulee toteuttaa eri vaihtoehdot huolellisesti tutkien. Pelkosenniemen ja Sodankylän seurakunnan mahdollista seurakuntaliitosta on valmisteltu pitkään ja eri vaihtoehdot huolellisesti tutkien. Lääninrovasti Kari Tirola päätyi selvityksessään esittämään ”varteenotettavimpana vaihtoehtona” Pelkosenniemen seurakunnan ja Sodankylän seurakunnan seurakuntaliitoksen toteuttamista siten, että Pelkosenniemen seurakunnasta muodostetaan Pelkosenniemen kappeliseurakunta (Pelkosenniemen seurakuntarakenneselvitys 2022 (Pelkosenniemi, Sodankylä) -raportti, sivu 17). Toimintaympäristön nopean muutoksen vuoksi seurakuntaliitoksen toteuttaminen on nyt kolme vuotta myöhemmin vielä aiempaakin tärkeämpää. Taakse jääneiden reilun kolmen ja puolen vuoden aikana, vuoden 2022 tammikuusta vuoden 2025 syyskuun loppuun, on Pelkosenniemen seurakunnan jäsenmäärä pudonnut 154 henkeä. Sodankylän seurakunnan jäsenmäärä on tällä jaksolla pudonnut 412 henkeä (Kirkontilastot.fi).

Näköpiirissä ei ole, että seurakuntien jäsenmäärät lähtisivät nousuun. Jäsenennusteen mukaan ev.lut. kirkkoon kuuluvien henkilöiden yhteinen jäsenmäärä on Sodankylän, Savukosken ja Pelkosenniemen kuntien alueilla on 803 henkeä pienempi vuonna 2040 kuin Sodankylän seurakunnan jäsenmäärä vuoden 2024 lopussa.

Juridisesti seurakuntaliitos olisi mahdollista toteuttaa siten, että liittyvälle Pelkosenniemen seurakunnalle ei määritellä alue seurakunnan asemaa eikä perusteta alueneuvostoa, tms. toimielintä tukemaan kirkon tehtävän toteuttamista Pelkosenniemellä ja Savukoskella. Toteutuneista seurakuntaliitoksista tekemiäni havaintojen perusteella en suosittelä tätä vaihtoehtoa. Ratkaisu saattaisi olla taloudellisesti kestävä. Toiminnallisesti se ei olisi kestävä ratkaisu. Liittyvän seurakunnan jäsenten yhteisöllinen, jäsentietoisuutta vahvistava paikkakuntaidentiteetti on vahvuus. Alue seurakuntarakenne voidaan purkaa, jos se osoittautuu epätarkoituksen mukaiseksi. Seurakuntarakenteella on merkitystä. Rakenteen tehtävä on tukea operatiivisen toiminnan tärkeimmän voimavaran, henkilöstön työn suuntaamista parhaalla mahdollisella tavalla kirkon tehtävän toteuttamiseksi paikallisesti. Vaihtoehtoisesti rakenne ei tue, vaan syö vähäisiä taloudellisia resursseja.

#### **Esitän kaiken edellä selvittämäni perusteella:**

- 1) Pelkosenniemen ja Sodankylän seurakuntaliitos toteutetaan siten, että Pelkosenniemen seurakunta liittyy alue seurakuntana Sodankylän seurakuntaan.
- 2) Pelkosenniemen ja Sodankylän seurakunnat ryhtyvät tiiviissä yhteistyössä vuoden 2026 aikana toteutettavan seurakuntaliitoksen edellyttämiin toimenpiteisiin aikataulullisesti siten, että Oulun hiippakunnan tuomiokapituli voi maaliskuun 2026 istunnossaan jättää seurakuntaliitoksen kirkkohallituksen päätettäväksi. Jos liitos toteutuu, toimitetaan vuoden 2026 seurakuntavaalit laajentuneessa Sodankylän seurakunnassa yhteisvoimin. Päätös seurakuntaliitoksesta tulee tällä aikataululla voimaan 1.1.2027.

Oulussa 1.12.2025



Juhani Lavanko, Selvittäjä

Oulun hiippakunnan tuomiokapituli

14.01.2026

**§ 44 Kokouksen päätös**

Puheenjohtaja päätti kokouksen kello 15.25.

**Kokouksen puolesta**

Jukka Keskitalo  
puheenjohtaja

Sari Timonen  
sihteeri

**Pöytäkirjantarkastus**

Kokouksen pöytäkirja on tarkastettu ja todettu kokouksen kulun ja tehtyjen päätösten mukaiseksi.

Jukka Jaakkola  
pöytäkirjantarkastaja

Allekirjoitukset on tehty Domus-asianhallintajärjestelmään.